

Idrija

KRONIKA PGD MEDVEDJE BRDO 1906-2006

Franc Mlinar

**KRONIKA PROSTOVOLJNEGA
GASILSKEGA DRUŠTVA
MEDVEDJE BRDO
1906–2006**

Medvedje Brdo 2006

Logatec
d 61
MLINAR Franc
Kronika

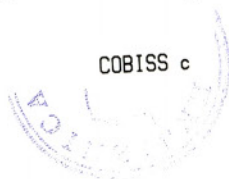
614.842(497.4 Medvedje Brdo) "1906/2006"

0056907

KRISTINA LUBIČ

COBISS c

KAZALO

KRONIKI NA POT	5
BESEDA PREDSEDNIKA	7
PGD MEDVEDJE BRDO IN NJEGOV GASILSKI OKOLIŠ	8
ZGODOVINA	11
USTANOVITEV DRUŠTVA IN NJEGOV SKORAJŠNJI ZATON (1906–1945)	21
OBNOVA IN HITER RAZVOJ DRUŠTVA (1945–1965)	29
OBDOBJE PLODNIH LET (1966–1985)	65
GASILSKA MLADINA	75
ČLANICE DRUŠTVA	80
NOV VETER V JADRIH RAZVOJA DRUŠTVA (1986–2006)	82
PRILOGE	
VODSTVO DRUŠTVA	92
PREDSEDNIKI DRUŠTVA	93
POVELJNIKI DRUŠTVA	94
TAJNIKI DRUŠTVA	95
BLAGAJNIKI DRUŠTVA	96
SEZNAM SLIK	97
VIRI	99

KRONIKI NA POT

Gasilci so ena izmed tistih organizacij, ki zrejo predvsem v prihodnost. Svojo zgodovino raje puščajo nekoliko ob strani in jubileje najraje praznujejo z novo gasilko opremo, novim ali dograjenim gasilskim poslopjem, ali novim praporom. Zgodovina nekega obdobja pa je živa samo do tedaj, dokler živijo ljudje, ki so to zgodovino ustvarjali, ko pa ti ljudje umrejo, pa žal z njimi umrejo tudi zgodbe, ki se ohranijo le, če so bile zapisane. Vse to je mnogo lažje reči kot pa storiti. V upanju, da bomo vsi živeli večno, se pisanje zgodovine prestavlja iz leta v leto, in ko ni nikogar več, ki bi ga lahko povprašali, kako je bilo včasih, se zavemo, kako velika in nepopravljiva škoda je bila storjena.

Da bi rešili, kar se rešiti da, se je PGD Medvedje Brdo odločilo, da bo svojo 100. obletnico ustanovitve praznovalo tudi z izdajo svoje kronike. To pa seveda ni bila prav lahka naloga. Arhiv društva izpred druge svetovne vojne je za vedno izgubljen in le malo je še posameznikov, ki se lahko iz prve roke spominjajo pomembnih dogodkov takratnega obdobja. Žal je čas s seboj za vedno odnesel številne podatke in človeka kar zmrazi, ko pomisli na vse tiste pomembne dogodke, za katere ob pisanju knjige ne ve in le z žalostjo ugotavlja, kako zelo bi bilo potrebno, da bi društvo praznovalo z izdajo svoje kronike tudi svoje manj okrogle jubileje.

Le malokatero društvo je zaznamovalo kraj tako globoko, kot je to storilo Prostovoljno gasilsko društvo Medvedje Brdo. V njem so se in se še vedno zbirajo napredne generacije krajanov, ki jih ne zanima samo preprečevanje in gašenje požarov, odpravljanje posledic nesreč, ki sta jih povzročila narava ali človek, temveč tudi vsesplošen razvoj kraja. Gasilski dom je središče kulturnega in družabnega življenja vseh vaščanov. Mnogim krajanom je bil gasilski dom kot življenjski krog. Tam je prenekaterega krajana prvič obiskal dedek Mraz, kasneje je s svojimi nastopi na odru razveseljeval svoje starše, se vključil v gasilske vrste, nastopal v številnih igrah, se veselil s svojimi prijatelji na veselicah, tam praznoval svoje jubileje in na koncu so se v gasilskem domu njegovi svojci in prijatelji zbrali na njegovi sedmini. Zaradi tega ta kronika ni samo kronika društva, temveč tudi kronika krajev, v katerih je društvo delovalo, še zlasti Medvedjega Brda.

Društvo je imelo številne vzpone, pa tudi padce, ki niso bili neboleči. Pri življenju so društvo ohranili zavedni krajan, ki niso hodili v visoke šole in niso imeli veliko pod palcem, so pa se zavedali pomembnosti obstoja društva, zato smo na njih velikokrat premalo ponosni.

V kroniki sem poskusil zaobseči vse tiste pomembne dogodke v življenju društva, ki so odločilno vplivali na ustanovitev, razvoj in obstoj društva. Brez pomoči in nasvetov številnih občanov, ki so me pri pisanju usmerjali in opozarjali na pomembne dogodke, mi kronike ne bi uspelo napisati. Samo arhivski material ni dovolj, sicer vsebuje natančne podatke, vendar le-ti dobijo pravo vsebino šele takrat, ko se okrog njih naplete še zgodba. Zgodbo pa lahko povedo le ljudje, ki so soustvarjali zgodovino društva. Na tem mestu sem dolžan zahvalo vsem, ki so mi kakorkoli pomagali, še posebej pa je zahvala namenjena Jožetu Mlinarju. Mnoga vprašanja so žal ostala še neodgovorjena. Ljudi, katerim so bila vprašanja namenjena, žal ni več med nami in zato je kronika v marsičem osiromašena.

Prav gotovo pa se v množici podatkov in slikovnega materiala kaj založi, kakšen podatek se izgubi, ali pa se napačno zapiše, se koga ne omeni njegovim zaslugam primerno ali pa v napačnem kontekstu. Zagotovo se v knjigi najde tudi kakšen takšen primer, zato so bralci naprošeni, da na te napake društvo opozorijo, da bo tako naslednja kronika društva bolj natančna in bo nudila bralcem še večje zadovoljstvo.

Franc Mlinar

BESEDA PREDSEDNIKA

Ob stoletnici društva

Stoletnica Prostovoljnega gasilskega društva Medvedje Brdo je lep jubilej, ob katerem je prav, da obudimo spomine na preteklost, se spomnimo zaslužnih članov in naredimo načrte za prihodnost. Iz skromnih začetkov brez gasilske tehnike, kot jo poznamo danes, pa vendar z močno voljo in željo pomagati sočloveku v nesreči, je v teh letih nastalo društvo z gasilskim domom, dokaj sodobno tehnično opremo in za posredovanje usposobljenimi člani. Novo vozilo, ki smo ga s pomočjo krajanov Medvedjega Brda in Rovtarskih Žibrš, donatorjev iz sosednjih krajev, podjetij ter občine in gasilske zveze Logatec nabavili v letošnjem letu, nam, ob ustrezni usposobljenosti članov, omogoča posredovanje tudi na najzahtevnejših terenih v kraju.

Ob tej priliki se vsem gasilcem, krajanom in ostalim prijateljem gasilstva zahvaljujem za vso prostovoljno delo in denarne prispevke, ki so nam v tem dolgem obdobju omogočili delovanje in obstoj društva, tudi v času, ko so prostovoljne humanitarne dejavnosti zaradi hitrega tempa življenja na težki preizkušnji. Gasilsko društvo je bilo v zgodovini vedno središče dogajanja, razvoja kraja in kulturnega dogajanja, danes pa moramo sprejeti izziv in se prilagoditi novim zahtevam ter z izobraževanjem in usposabljanjem mladih za uporabo gasilske tehnike slediti razvoju gasilstva.

Vsem gasilcem ob jubileju čestitam in želim, da bi se tudi v prihodnje radi udeleževali vaj in sodelovali pri delu društva na vseh področjih. Vsem ostalim društvom v kraju se zahvaljujem za dobro sodelovanje in želim, da tako ostane tudi v prihodnje, saj lahko le s skupnim delovanjem ustvarimo okolje, v katerem bo lepo živeti in delati.

Nenazadnje pa gre zahvala tudi avtorju in vsem, ki so pomagali pri nastanku te kronike, ki želi osvetliti in iztrgati pozabi del naše skupne zgodovine.

Pozdravljam vas z gasilskim pozdravom » Na pomoč!«

Predsednik PGD
Jože Gladek

PGD MEDVEDJE BRDO IN NJEGOV GASILSKI OKOLIŠ

Kot velja pregovor, da vse poti vodijo v Rim, bi prav tako rekli, da vse poti v trikotniku med Logatcem, Idrijo in Žirem vodijo na Medvedje Brdo. Kraj se razteza na manjši verigi hribov vzporedno z Javorniškimi hribovjem. Do Idrije in Žirov je približno 10 kilometrov, še najdlje, 15 kilometrov, je do Logatca, sedanjega administrativno-upravnega središča. Medvedje Brdo sedaj spada pod občino Logatec, v preteklosti pa so kraj zaradi zgodovinskih okoliščin upravljali s skoraj vseh večjih krajev v okolici – Idrija, Godovič, Črni Vrh in Rovte.

Medvedje Brdo je velik kraj ne le po številu prebivalcev, temveč tudi po površini, ki jo pokriva. Kraj je razloženo naselje s številnimi zaselki: Gladki Grič, Gadov Grič, Veharše, Kamenikov Grič, Lanevše, Trate, Pikalce, Medvedje Brdo v ožjem pomenu in del Potoka. Zaselki so med seboj precej oddaljeni in so večinoma gospodarsko vezani na sosednji večji kraj, na katerega mejijo.

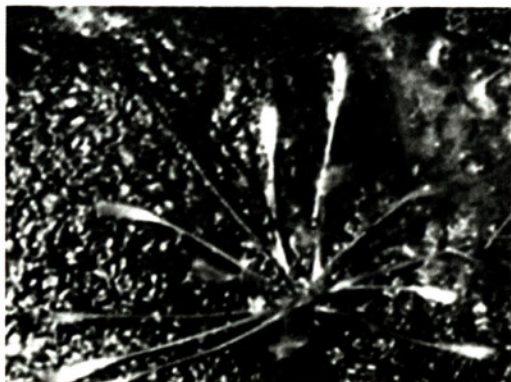
O tem, od kod izhaja ime kraja, obstajajo številne bolj ali manj verjetne zgodbe. Dve izmed njiju se najpogosteje slišijo med domačini. Po izročilu sodeč, naj bi kraj ime dobil po medvedih, ki jih v preteklosti verjetno ni bilo malo. Nanje so v pol pretekli zgodovini Medvejci nekoliko pozabili, sedaj pa se vračajo in napletlo se je že nekaj zgodb o bližnjih srečanjih z medvedi, ko se selijo iz snežniških gozdov v Trnovski gozd in nazaj. Druga razlaga o nastanku imena kraja pa pravi, da ime izhaja iz besede medvodje, saj kraj leži vzdolž razmejitvene linije vodotokov. Vode iz zahodnega dela kraja se iztekajo v Idrijco in nato v Jadransko morje, vode iz vzhodnega dela kraja pa vidijo precej več dežel, preden se preko Ljubljance in Sore izlijejo v Črno morje. Resnica o imenu kraja je verjetno nekje vmes. Če imamo brdo, ki deli vode na pol in se po njem sprehajajo medvedje, res ni težko tak kraj poimenovati Medvedje Brdo.

Kraj leži na meji med kraškim in alpskim svetom na nadmorski višini med 600 in 800 metri ter je odlična razgledna točka. Na vsakem koraku se ponuja čudovit razgled na verigo Julijskih in Kamniških Alp ter Karavank na eni strani in na Krim, Snežnik, Hrušico, Javornike, Trnovski gozd in Vojsko na drugi strani.

Nižje po nadmorski višini, v smeri proti Logatcu, ležijo Rovtarske Žibrše, ki imajo tudi številne zaselke: Hudi konec, Laze, Osoje, Planina, Srobotje, Vavknov Grič in Žejna dolina, ki si jo delita z Medvedjim Brdom.

Na vsakem koraku je tako mogoče opazovati naravo, ki ima v hribovitem preddverju alpskega sveta številne značilnosti kraškega sveta. Površje in podzemlje sta mnogo bolj razgibana, kot bi pričakovali na prvi pogled. Čeprav to območje ni pravi kras z malo zemlje in prepustno kamenino, je mogoče opaziti številne kraške pojave, ki naredijo okolico še bolj zanimivo za ogled. Lahko rečemo, da je tu kras v malem, saj s kratkim sprehodom skozi dolino Pikalščice vidimo vse značilnosti kraškega sveta. Malo kraško polje – Pikalce – se konča s ponorom Pikalščice v Pucovem breznu. Vode Pikalščice pridejo zopet na plano na različnih mestih, na Planinskem polju v Divjem jezeru, večina vode pa privre v Močilniku kot izvir reke Ljubljanice. Na poti proti Žejni dolini, ne daleč od Pucovega brezna, lahko vidimo snežne jame, v katerih lahko najdemo sneg in led še poleti.

Na stičišču med Rovtarskimi Žibršami, Hotedršico in Medvedjim Brdom leži Žejna dolina, katero v večini prekrivajo močvirski travniki, ki so še vedno ohranjeni, in nudijo življenjski prostor številnim, tudi ogroženim, rastlinskim in živalskim vrstam, kot so mesojeda dolgolistna rosika, okroglostna rosika, navadna mastnica, mala mešinka in druge.

Mesojeda dolgolistna rosika (1)

Fossilne školjke Trigonodus carniolicus (2)

Teh okamnelih dinozavrovih stopinj pomladno sonce ne izbriše. (3)

Da so se po teh krajih potikale živali že v davni preteklosti, pričajo ohranjeni okamneli odtisi ne daleč za mejami Medvedjega Brda, ki jih poznamo kot dinozavrove stopinje. Ohranjenih je 6 odtisov stopal, velikih dobrih

10 centimetrov, in naj bi pripadale manjšemu triprstemu zavriju, ki je hodil po dveh nogah. Da pa ti kraji niso bili vedno taki, kot so danes, pričajo fosilni ostanki školjk v Rovtarskih Žibršah blizu šole, ki so iz tega vidika še bolj zanimive kot okamneli ostanki stopinj, saj vemo, da školjke nimajo nog, morje pa je danes precej daleč od Rovtarskih Žibrš. Oboji ostanki zgodovine izvirajo iz triasa izpred 200 milijonov let.

Zgodovina

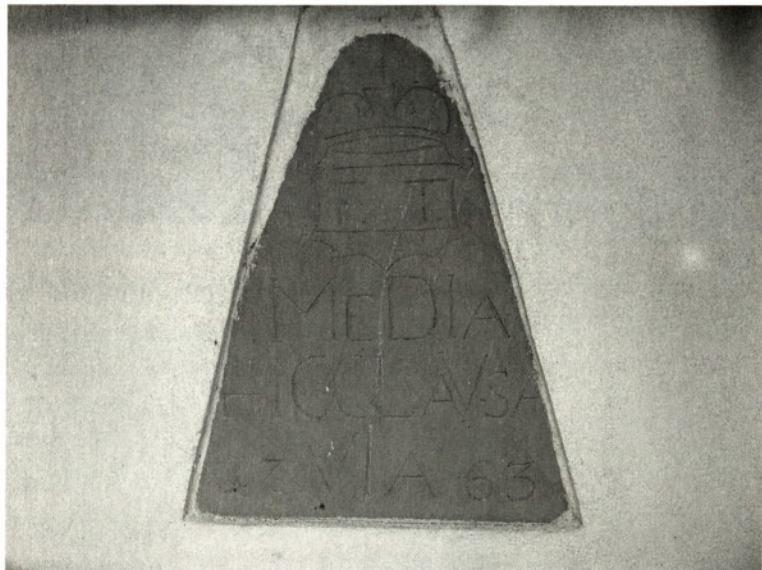
Področje med Logatcem, Rovtami in Godovičem naj bi bilo od leta 1040 naprej v lasti oglejskega patriarhata. Ob zahodni meji logaškega ozemlja pa naj bi tekla prvotna meja med Furlanijo in Kranjsko. Leta 1567 se omenja rudnik železa na Veharšah, kjer so kopali rudo, imenovano bobovec. Zaradi velike oddaljenosti od fužinarskih centrov je bilo rudarjenje kmalu opuščeno.

Poselitev je bila v preteklosti precej redka, domačini so se preživljali z živinorejo in poljedelstvom. Po odkritju rudnika živega srebra v Idriji 1493 so se za domačine odprle nove možnosti zaslužka. Prevoznništvo oz. *furmanstvo* je že bila ena od teh novih možnosti. V Idrijo so tovorili premog, rudarsko opremo, živila in druge za rudarstvo potrebne stvari, v nasprotni smeri pa živo srebro. Furmanska pot je tekla čez Dole, Mravljišče, Veharše, Medvedje Brdo, Rovtarske Žibrše, Ceste, Zaplano in naprej v širni svet.

Ustno izročilo pravi, da je to pot kmalu po začetku rudarjenja v Idriji izmeril nek kaplan iz Rovt in je bila dolga 13.994 idrijskih klafter. Ta pot je bila verjetno napravljena po letu 1508, ko je bila v Idriji odkrita nova žila živosrebrne rude.

Do leta 1721 naj bi to bila edina pot, ki je peljala iz Idrije in jo je vzdrževal idrijski rudnik. Cesto so v letih 1762–1763 popravili, saj naj bi v Idrijo po tej poti na obisk pripotovala avstrijska cesarica Marija Terezija. Sredina poti med Idrijskimi klavžami in Vrhniko je bila v Žibršah.

Označena je bila z napisom na plošči *F. T. Media Hic Clavsa 17 Via 63*, ki je bila vzdana v cestni opornik. Na tem mestu danes stoji kapelica, omenjena plošča pa je vzdana pod njenim oltarjem.

Plošča, ki označuje sredino poti med Idrijskimi klavžami in Vrhniko. (4)

Poleg tovorjenja za idrijski rudnik so od tod do ceste v Logatcu tovorili tudi les, smreke za ladijske jambore. V vpregi je bilo vpreženih do 20 parov volov, da so lahko tak tovor spravili do doline.

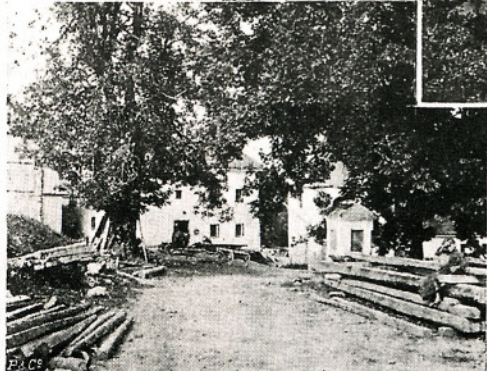
Ko so leta 1855 odprli južno železnico in dogradili cesto po Zali, je bilo zaslužka od prevoznitva vedno manj. Domačini so se morali za preživetje vrniti k prvotni dejavnosti, živinoreji, poljedelstvu in gozdarstvu.

Leta 1869 je na tem območju živelo 575 prebivalcev. Vse srednje velike kmetije so imele bajte, v katerih so živeli najemniki. V obdelavo so dobili kos zemlje, za katerega niso plačevali najemnine v denarju, temveč z delom na zemlji kmeta. Poleg najemnikov so bili bajtarji, ki so imeli zraven hiše še nekaj malega zemlje, hoditi so morali h kmetom v "žarnado", da so lahko preživeli. Veliki kmetje so zaposlovali več poslov: pestrno, pastirja, več hlapcev in dekel. Za plačilo so dobili hrano in obleko in kdaj tudi kaj denarja.

Življenje je do začetka prve svetovne vojne potekalo po ustaljenih in predvidljivih poteh. Upravno središče je bilo v Rovtah, kjer je bilo občinsko središče za oba kraja. Kmetijstvo, gozdarstvo in drobna obrt so dajali kruh večini krajanov. Nekateri so preizkušali srečo z delom v tujini, v Franciji in čez lužo v Ameriki. Z bolj ali manj polnimi žepi denarja in z grenkimi izkušnjami se je večina vrnila v rodni kraj.

Prizor iz življenja bajtarjev na začetku 20. stoletja. (5)

Veharše pri Idriji.

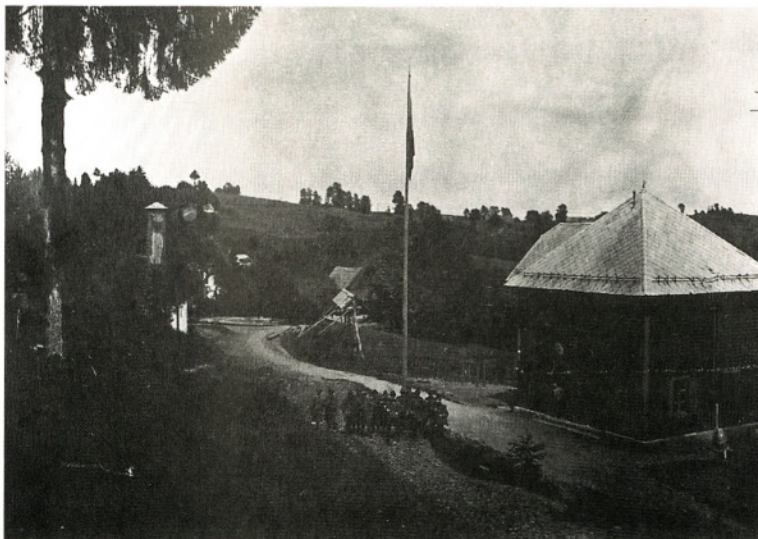
Zal. trgovec Ant. Trček, — Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Dopisnica z motivi Veharš. (6)

Vendar je ta čas bil le zatišje pred viharjem, ki ga je prinesla prva svetovna vojna. Sama vojna je vzela veliko življenj, ki so se borila za tujega gospodarja in za domačo zemljo na frontah po Evropi in rodni grudi na Soči. Ves trud, izgubljena življenja in revščina, ki jo je prinesla vojna, niso bili dovolj, da bi ti kraji zopet zaživel v miru. Kot se je vojna začela za mizo, tako se je tudi končala, ampak tokrat v veliko nesrečo krajanov. Krivična rapalska meja, ki je tekla med Triglavom in Reko, je zarezala med ustaljene vezi med ljudmi in jih ločila za več kot 20 let. Nova meja je bila uveljavljena novembra 1920 in je ločila Medvedje Brdo, ki je pripadalo Kraljevini Italiji, in Rovtarske Žibrše, ki so pripadale novoustanovljeni Kraljevini Jugoslaviji. Zelo pomembno vlogo je dobil zaselek Trate, skozi katerega je potekala meja. Postal je mejni prehod, znan daleč na okoli.

Pomnik na čase ločitve in italijanske okupacije. Obmejni kamen z oznako 43/1 na Tratah. (7)

Pogled iz Italije v Jugoslavijo kmalu po uveljavitvi nove meje. V ospredju je financarska baraka, v ozadju pa se vidi Birtova hiša z gostilno, ki je bila še v Italiji, in takoj poleg Jakatova hiša z gostilno in trgovino, ki je bila že v Jugoslaviji. (8)

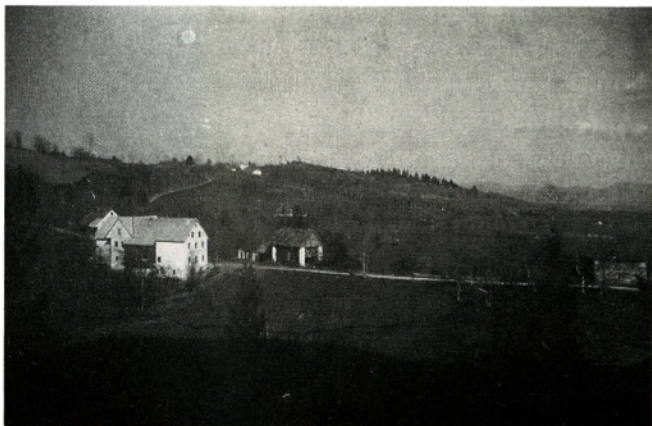
Življenje ni bilo lahko na nobeni strani meje, je pa še posebej prizadelo Slovence na italijanski strani meje, saj so bili izpostavljeni neusmiljeni raznarodovalni in asimilacijski politiki. Novi gospodar je kmalu pokazal vse svoje podle namene. Ne da bi spoštoval kakršnekoli pravice velike slovenske manjšine, je v desetih letih okupacije v popolnosti izbrisal slovensko besedo iz javnega življenja. Leta 1921 so krajanji poskušali ohraniti jezik z ustanovitvijo bralnega društva, ki pa ga je italijanska oblast prepovedala že leta 1923. Pregarjali so kakršnokoli društveno organiziranost in s tem nakazali, da si želijo zatreti slovensko besedo tudi v privatnem življenju krajanov. Pritisk je z leti okupacije samo naraščal in fašistični oblasti je uspelo zatreti večino prizadevanj za ohranitev slovenskega jezika in kulture. Kdor pa se je upiral, je dobil po grbi in nazdravili so mu z ricinusovim oljem. Gospodarska kriza je v tridesetih letih bolj prizadela »jugoslovanski« del nekdanj skupnega prostora. Ker si je fašistična oblast želela polastiti še več slovenskega ozemlja, se je že dolgo pred začetkom druge svetovne vojne pripravljala na vojno. Zato so v obmejnem področju zgradili številne vojaške utrdbe ali *kaverne*, ceste, zbiralnike za vodo in drugo infrastrukturo, ki so jo pomagali graditi tudi krajanji in s tem preživljali svoje družine.

Vendar vsaki slabi stvari je tudi kaj dobrega in tihotapstvo je zagotovo ena izmed njih. Mnogo krajanov je imelo svojo zemljo tudi onstran meje in so zaradi tega dnevno prehajali mejo, kar je za razcvet kontrabanta, kot so takrat imenovali tihotapljenje, vitalnega pomena. Donosno je bilo tihotapljenje najrazličnejših stvari, predvsem delovne živine, kave, saharina ter drugih stvari, ki se jih v eni izmed držav ni dobilo, ali pa so bile zelo drage. Tihotapili so na različne načine in izkazalo se je, da človeška iznajdljivost nima meja. Vsi seveda niso bili uspešni pri teh dejanjih, nekatere je stalo samo odvzema tihotapljenega blaga, drugi so bili skoraj ob vse svoje premoženje zaradi kazni, žal pa so nekateri izgubili tudi svoje življenje. Cene večine tihotapskega blaga so ostale iste, samo valuta, v kateri je bilo blago plačano, se je spremenila. Ob dejstvu, da je bila uradna menjava med liro in dinarjem 1 proti 3 v

korist lire, si lahko samo predstavljamo, kako donosno je bilo tihotapljenje blaga čez mejo.

Tik pred začetkom druge svetovne vojne so Italijani izselili obmejno prebivalstvo in ga za daljši ali krajši čas preselili v zaledje, nekatere pa tudi daleč v Italijo. Vojna ni prizanesla nikomur, še posebej črn dan v zgodovini teh krajev je bil 22. 9. 1943, ko je nemški okupator požgal šolo v Rovtarskih Žibršah, nato na poti čez Medvedje Brdo zažgal še 23 objektov ter odpeljal tri domačine v internacijo. Vojna je terjala precejšen krvi davek, kolaboracija z okupatorjem in revolucionarno nasilje po vojni pa sta prebivalce postavila pred nove odločitve. Številni so emigrirali v Argentino, drugi so obnovili porušeno domovino, ki je bila k sreči zopet samo ena. Ljudje so se po vojni s trebuhom za kruhom selili v večje industrijske centre, tako da se je število prebivalcev vztrajno zmanjševalo.

Višek prebivalstva na tem območju je bil v začetku 30. let, ko je na tem območju prebivalo skoraj 650 ljudi. Potem se je število vztrajno zmanjševalo in leta 1990 je tukaj živelo le 377 ljudi. Da pa prihodnost le ni tako črna, se je izkazalo v zadnjih desetih letih, ko se je v teh krajih pričel nov razvojni cikel, razvijati sta se pričela obrt in turizem, mladi ne odhajajo več, še več, zaznati je priseljevanje, saj po popisu iz leta 2002 na tem območju živi 401 prebivalec.

Pogled na Trate in naprej. V slabih stotih letih se je gozdu umaknilo precej travnikov in pašnikov. (9)

Podružnična cerkev svete Katarine naj bi bila po izročilu zgrajena v zahvalo, ker se je na mestu sedanje cerkve pred medvedom v kapelico rešil kmet. Prvotna cerkev je iz 11. stoletja in je grajena v romanskem slogu, ampak je bila večkrat predelana. Pred zadnjo predelavo je imela cerkev stranski vhod, ki ga je nadomestil vhod pod zvonikom z več kot 200 let staro uro. Cerkev ima tri oltarje. Glavni, na katerem je osrednji lik zaščitnice cerkve, je iz leta 1703. Leta 1974 je bila v osrednji ladji cerkve odkrita tudi freska svetega Jurija na konju iz 15. stoletja, ki pa je žal močno poškodovana. Po navedbah Valvazorja je bila cerkev v 17. stoletju ena izmed 27. podružničnih cerkva vrhniške župnije. Ustno izročilo pravi, da so v srednjem veku, v času kuge, pokojnike z Vrhnike pokopavali na Medvedjem Brdu.

Osrednji lik glavnega oltarja je sveta Katarina, mučenica, upodobljena s kolesom in mečem. Na desni je kip svete Barbare, nad njo je apostol Pavel, na levi strani je kip svete Lucije in nad njo je kip apostola Petra. Oltar je bil večkrat prenovljen, znane so prenove iz leta 1808, 1862 in 1909. (10)

Šola v kraju predstavlja osnovno gibalno razvoja kraja, je ključnega pomena za ohranjanje poseljenosti območja, je generator gospodarskega in predvsem kulturnega razvoja kraja in njegovih prebivalcev.

*Pogled na osnovno šolo (desno) in cerkev na Medvedjem Brdu.
(11)*

Enorazredna šola na Medvedjem Brdu je bila zgrajena v letih 1910–1911. Do takrat so hodili otroci v šole v Godoviču, Rovtah in Zavrattu, kjer so otroke branja in pisanja poučevali predvsem duhovniki. Prva učiteljica je bila Franciška Župančič iz Idrije, ki je ostala v kraju do leta 1921. Po prvi svetovni vojni sta na šoli v slovenskem jeziku učila še dva učitelja, Herman Žakelj in Minka Jež. Leta 1928 pa je v kraj prišel italijanski učitelj, ki sta mu do leta 1941 sledili še dve učiteljici. S tem dejanjem slovenski besedi v šoli ni bilo mesta. Po letih zatiranja se je v šolo novembra 1945 vrnila slovenska beseda. V šolskem letu 1945/46 je bilo na šoli skupaj 49 učencev. Največ učencev je bilo v šolskem letu 1947/48, in sicer 58, od takrat je število učencev neprestano upadalo zaradi odseljavanja ljudi v industrijska središča. Šola je delovala do leta 1972, od takrat pa so mlajši otroci po potrebno znanje dnevno odhajali v podružnično šolo v Rovtarskih Žibršah, starejši pa še dlje v Dolenji Logatec in kasneje, vse do danes, v Gorenji Logatec.

Krajani Rovtarskih Žibrš so svojo šolo dobili nekoliko kasneje, samostojna enorazrednica je bila ustanovljena leta 1927, dobrih deset let kasneje je bilo šolsko poslopje tudi dograjeno. Poslopje so si med vojno lastili različni lastniki, nemški okupator jo je leta 1943 požgal. Po vojni je bila šola hitro obnovljena in je bila še vedno središče krajevnega kulturnega življenja. Šola je bila od leta 1963 podružnična šola OŠ v Dolenjem Logatcu, danes pa podružnica OŠ v Gorenjem Logatcu. Šolo obiskujejo le najmanjši otroci iz Rovtarskih Žibrš in Medvedjega Brda. Njihovo število je ves čas obstoja šole nezadržno upadalo. V zadnjih letih število učencev niha okrog deset in želimo si, da bi šola obstala, saj vemo, kako žalostno je prazno šolsko poslopje, kakršnega smo na Medvedjem Brdu imeli več kot 20 let.

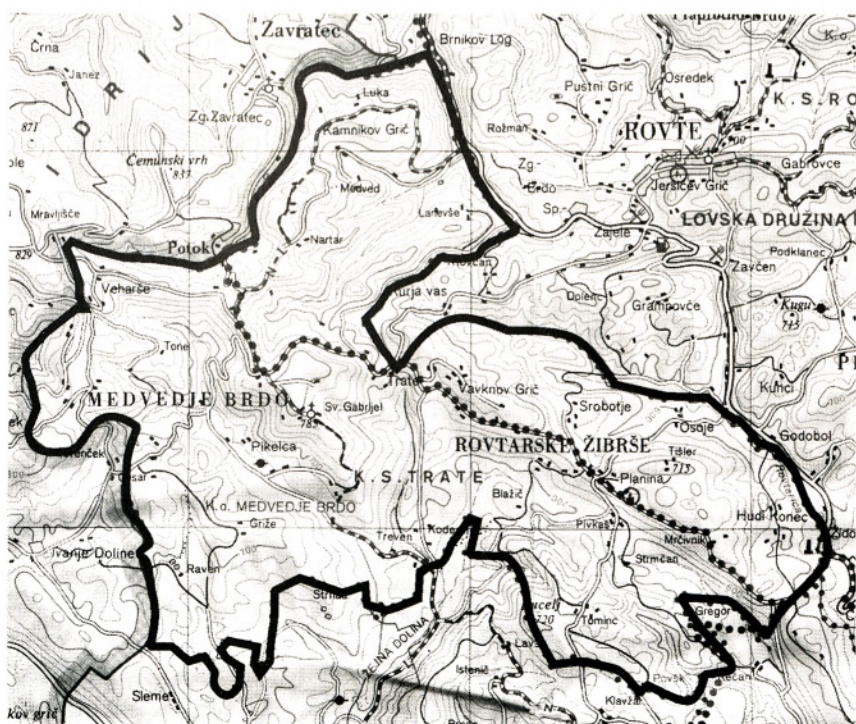

Gradnja šole na Planinah. (12)

Mnogo aktivnosti in interesnih dejavnosti se je 20 let odvijalo v prazni šoli na Medvedjem Brdu, nekatere so bile bolj, druge pa manj zaželenne. Večinoma se je v njej zadrževala odraščajoča mladina, ki se je sicer trudila stavbo ohraniti pred zobom časa, vendar ji to samo s prostovoljnim delom žal ni uspelo. Proti koncu osemdesetih let je bilo šolsko poslopje bolj v sramoto kot v ponos kraju. Šolsko poslopje pa diha s polnimi pljuči le takrat, ko se v njenih prostorih razlega vrišč šolajoče se mladine. K sreči je propadajoče poslopje znova zaživelo. Iz propadajoče osnovne šole je zrasel nov objekt Centra šolskih in obšolskih dejavnosti z imenom Medved, eden izmed prvih v Sloveniji. Center je oktobra 1994 odprla

takratna prva dama Štefka Kučan. Dom Medved je naravoslovna, družboslovna in rekreacijska postojanka, v kateri otroci iz osnovnih šol po Sloveniji in izven njenih meja spoznavajo bogastvo in pestrost narave in življenja na podeželju. Čeprav je bila sprememba namembnosti objekta v času gradnje s strani krajanov sprejeta s številnimi zadržki in pomisleki, je danes zopet ponos kraja in na vso srečo si nam ni potrebno predstavljati, kako bi izgledalo šolsko poslopje, če ga ne bi spremenili v dom Medved.

Gasilski okoliš PGD Medvedje Brdo se je v preteklosti precej spreminjal, zdaj širil, zdaj ožil, je pa vedno pokrival kraj Medvedje Brdo v celoti. Lahko bi rekli, da je na obseg gasilskega okoliša društva skozi zgodovino vplivala "višja sila". V začetku je obsegal področje zgornjega in spodnjega Medvedjega Brda, Žibrš, Dol, Gor, Potoka, Zavratca in del Godoviča. Kasneje se je okoliš zaradi rapalske meje in ustanavljanja novih društev zmanjšal na Medvedje Brdo, Dole, Potok in Zavratec. Reorganizacija okrajev v začetku 50. let je zopet na novo določila okoliš društva, ki je ostal v veljavi vse do danes.

Operativno območje PGD Medvedje Brdo. (13)

USTANOVITEV DRUŠTVA IN NJEGOV SKORAJŠNJI ZATON (1906–1945)

Ustanovitvi prostovoljnega gasilskega društva je v prvi vrsti botrovala potreba po organizirani pomoči sokrajanom v najrazličnejših nesrečah in ravno rdeči petelin je bila ena izmed tistih nesreč, pred katero ni bil nihče varen in je kakor damoklejev meč visela nad vsakim poslopjem. Stanovanjska in gospodarska poslopja so bila v večini primerov lesena in krita s slamnato streho. Slabe kurilne naprave, "ustrezni" gradbeni materiali ter v večini primerov človeška malomarnost so v nekaj minutah uničili trud več kot samo ene generacije in obsodili stanovalce na še večjo bedo. Ustanovitvi društva je v veliki meri botroval tudi duh časa, saj je bilo v tistem obdobju v manj kot petih letih v bližnji okolici ustanovljenih več gasilskih društev – Rovte, Hotedršica in Godovič. Po podatkih tedanjega okrajnega glavarstva Logatec je bilo od leta 1880 do 1914 na področju njegove uprave ustanovljenih preko 25 društev. Nato je ustanavljanje gasilskih društev na tem območju zastalo in gasilska društva na Vrhju Svetih treh kraljev, v Doleh in Zavraticu so bila ustanovljena precej pozneje. Lahko bi rekli, da če PGD Medvedje Brdo ne bi bilo ustanovljeno v tistem obdobju, bi sedaj praznovali precej manjši jubilej. Gasilce so takrat imenovali ognjegasci ali požarna bramba in bilo je častno biti eden izmed njih.

Naše društvo je bilo ustanovljeno 25. 4. 1906 na pobudo takratnih naprednih vaščanov *Franca Brenčiča (Šinkovc)*, *Franca Gantarja (Birt na Tratah)*, *Antona Cigaleta (Kašparevc)* ter takratnega načelnika gasilskega društva Rovte *Franca Kogovška (Janež)*. Ob ustanovitvi se je vpisalo 17 operativnih članov ter 14 podpornih članov.

*Franc Kogovšek, načelnik
gasilskega društva Rovte (14)*

*Franc Brenčič
– Šinkovc (15)*

*Franc Gantar – Birt
na Tratah (16)*

*Anton Cigale
– Kašparevc (17)*

Iz tega obdobja društvo nima ohranjenih nobenih pisnih virov, zato je nemogoče z gotovostjo trditi, kdo je bil prvi načelnik in poveljnik društva. Verjetno pa so vodstvene funkcije prevzeli ustanovitelji društva.

Člani so takoj poprijeli za delo, saj društvo brez opreme in prostorov, v katerih bi se članstvo srečevalo na gasilskih vajah in shranjevalo svojo opremo, živi samo na papirju. Leta 1908 je bila od gasilskega društva Rovte kupljena prevozna ročna brizgalna na dveh kolesih za 200 kron. To je bil velik finančni zalogaj, ki ga sami člani niso zmogli, zato so jim na pomoč priskočili krajanji, ki so se zavedali pomembnosti in potrebnosti takšne opreme v boju proti ognjeni stihiji. Kmalu so jo preuredili in ji dodali še en par koles in tako je bila brizgalna mnogo bolj mobilna in pripravljena za vsakršno akcijo, saj jo je bilo mogoče peljati tudi brez vprežnih živali.

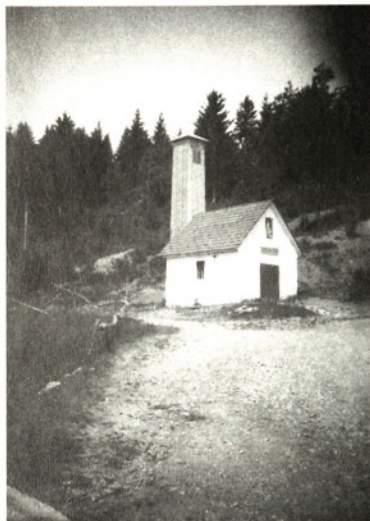
Obnovljena in še vedno delujoča ročna brizgalna je pravi zaklad gasilskega društva in ima neprecenljivo tehnično, predvsem pa zgodovinsko vrednost. Zadaj kombi TAM na paradi ob 90-letnici društva. (18)

Na njen krst na Medvedjem Brdu ni bilo potrebno dolgo čakati. Brizgalno so prvič uporabili v gasilski akciji leta 1910 za gašenje gospodarskega poslopja pri Kadermacu, leto za tem pa na Marlišah in Potoku.

Obnova pogorelega kozolca pri Sedeju v Doleh, kjer je pri gašenju sodelovalo tudi društvo iz Medvedjega Brda z ročno brizgalno. (19)

Da se gasilsko orodje in oprema ne bi shranjevala na različnih koncih, je bilo potrebno zgraditi gasilsko shrambo. Gasilski dom so pričeli graditi takoj po ustanovitvi društva in so ga dogradili leta 1910. Stal je na Tratah, tam kjer je

sedaj transformatorska postaja, zemljo za dom je daroval Franc Brenčič (Šinkovc) v velikosti 153 m². Dom je bil lesen, imel pa je tudi lesen stolp, zaščitni znak vseh gasilskih objektov. Gasilci so leta 1912 do gasilskega doma podaljšali vodovod, ki je tistega leta prišel na Trate, in tako so imeli na voljo vodo za potrebe gasilskih vaj.

Prvi gasilski dom Prostovoljnega gasilskega društva Medvedje Brdo. (20)

Ko je bila kupljena gasilska brizgalna in zgrajen gasilski dom, so gasilci sklenili, da brez prave gasilske zastave ni pravega gasilskega društva. Leta 1913 so razvili prvi prapor društva, za katerega so vsi člani prispevali po 5 kron. Botra praporu je bila Frančiška Likar (Bretečka), kar je dokaz, da gasilstvo tudi v preteklosti ni bila samo moška stvar.

Sveti Florjan na prvem praporu, ki je še danes v odličnem stanju in sodeluje na vseh praznovanjih društva. Čas druge svetovne vojne je preživel v cerkvenem zvoniku na Medvedjem Brdu, kamor ga je odnesel mežnar Tomaž Rupnik. (21)

Frančiška Likar – Bretečka (zadaj v sredini), botra prvemu praporu. (22)

Prva svetovna vojna je zavrla dotedanje uspešno delo društva. Mlajši moški so bili večinoma vpoklicani in poslani na rusko fronto. Po odprtju soške fronte so se slovenski fantje in moške za tujega gospodarja borili na domači zemlji. Veliko njih se ni nikoli vrnilo, nekateri so se še dolga leta vračali iz italijanskih zaporov, nihče pa ni ostal ravnodušen do morije, ki je krajem pod okriljem gasilskega društva Medvedje Brdo prinesla le novo trpljenje.

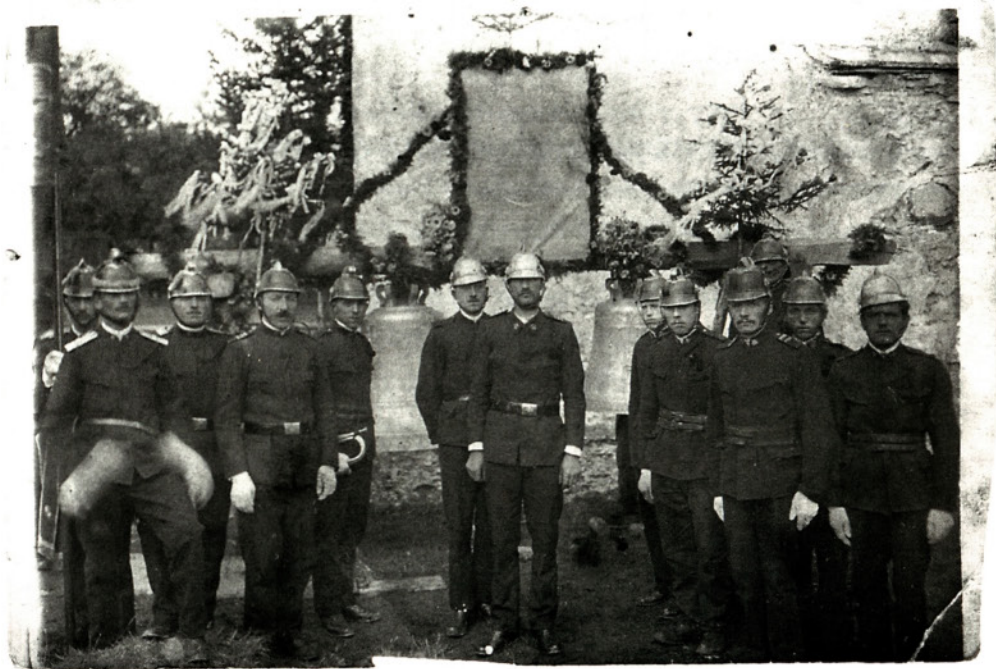
Gasilska organizacija je bila po vojni precej kadrovsko oslABLJENA. Za nameček je še gasilski dom stal neposredno ob novi jugoslovanko-italijanski meji, kjer mu zaradi politično-varnostne situacije ni bilo več mesta. Gasilci so morali dom leta 1926 zapustiti in odnesti opremo ter orodje (ročna brizgalna, čelade, aki, pasovi). Le-ta se je v naslednjih letih shranjevala po različnih večjih kmetijah, pri Šinkovc, pri Kašperovc, na Veharšah pri Birtu in še kje, odvisno od zagnanosti posameznih članov. Dom so zasedli Italijani in ga prepustili zobu časa. Popolnoma so mu spremenili namembnost, postal je bivanjsko poslopje in v letih pred drugo svetovno vojno se je zaradi dotrajanosti in popolne odsotnosti vzdrževanja tudi podrl.

V prvi vrsti z leve proti desni: Martin Jereb (Jernačev), Anton Mlinar (Nartar), Matija Jereb (Pikejšk), Karol Bogataj (Režišen), Franc Gantar (Birtov). V drugi vrsti z leve proti desni: najprej dva hlapca, potem Jakob Pivk (Podgrivsk), Lojze Pivk (Rebrsk), Jože Mlinar (Nartarsk), Franc Mlinar (Primc) Franc Podobnik (Jakatov). Člani društva so pozirali po uspešni šrangji ob poroki Marjanca Likar leta 1924. (23)

Društvo se je po vojni kmalu zopet kadrovsko okrepilo in italijanski okupator sprva ni delal večjih ovir, le onemogočal je vertikalno organizacijo društev v regiji, kar je imelo za posledico vedno slabše organiziranje gasilstva kot organizacije in umiranje organizacije na obroke. Gasilska društva, tudi Medvedje Brdo, so bila prepuščena samemu sebi in samoiniciativnosti svojih članov. Institucionalnemu zanemarjanju gasilskih društev s strani okupatorja se je pridružilo še narodno zatiranje. Sredi 20. let je asimilacijska fašistična politika prepovedala javno uporabo slovenskega jezika. Napis, *Qui si parla solo italiano* (Tukaj se govori samo italijansko.), je skušal zavedno izbrisati materni jezik. Najprej je bil materni jezik izgnan iz šol in kmalu še iz slovenskih društev. Gasilci so med zadnjimi prešli na poveljevanje v italijanščini. S takšno politiko je okupator

skoraj uničil gasilsko organizacijo ne samo kot slovensko društvo, temveč tudi kot organizacijo. Društvo je zaradi poitalijančevanja v začetku 30. let komajda še živelo.

Blagoslov novih zvonov za cerkev svete Katarine na Medvedjem Brdu leta 1925, kjer so sodelovali tudi gasilci. (24)

Gasilsko društvo Medvedje Brdo je bilo kot slovensko društvo sredi 30. let popolnoma mrtvo. Vendar se je italijanska oblast zavedala gasilskega znanja, ki so ga imeli člani, čeprav so le-ti govorili slovensko. Pod prisilo se je moralo društvo leta 1936 obnoviti, saj so se fašisti odpravili na osvajalne pohode po Afriki in se pripravljali na zasedbo novih ozemelj po Evropi. Taka osvajalna politika je potrebovala znanje slovenskih gasilcev, saj ga sama, predvsem v osrednji in južni Italiji, ni znala in zmogla organizirati. Takrat so gasilci prejeli nekaj tlačnih cevi, reševalnih vrvi in dva pasova ter seveda namesto črnih rjave gasilske uniforme, saj je bila rjava barva fašistične politike. Italijanskim oblastem je v društvo uspelo privabiti predvsem mlajše člane, ki so se izobraževali v takratnih večjih krajih, Godoviču, Idriji in Gorici. Organizacijo je v tistem času vodil Franc Brenčič (Šinkovcov). Priprave na drugo svetovno vojno in vojna

sama niso zaobšle medvejskih gasilcev. Številni fantje, ki so bili mobilizirani, so bili poslani kot gasilci v srednjo in južno Italijo ter na Sicilijo, kjer so bili nepogrešljiva pomoč tamkajšnji zelo slabo organizirani gasilski službi.

Vojna je popolnoma zaustavila delovanje društva. Iz tega obdobja je znano le-to, da so leta 1942 gasili goreči čebelnjak pri Jakatu na Tratah. Oprema je delno zgorela v sodnem dnevu Medvedjega Brda 23. septembra 1943, ko je v vasi zgorelo 23 stanovanjskih in gospodarskih objektov. Od takrat do osvoboditve je delovanje društva popolnoma zastalo. Večina opreme, ki ni zgorela, pa je počasi propadala.

OBNOVA IN HITER RAZVOJ DRUŠTVA (1945–1965)

Po mrtvilu v času vojne je po osvoboditvi v vsesplošni družbenogospodarski obnovi znova zaživel tudi gasilsko društvo. Gasilska oprema in orodje, ki jima je vojna prizanesla, sta bila dotrajana. Ni pa bila v tistem trenutku najpomembnejša gasilka oprema, mnogo pomembnejše je bilo članstvo, brez katerega je v primeru požara še tako moderna gasilska tehnika neuporabna. Staro in predvsem mlado obeh spolov je pristopilo k društvu, ga kadrovsko obnovilo in prenovilo ter tako omogočilo postavitev društva na trdnih temeljih.

Zap. št.	Št. kosov	Oznamba in opis predmeta (evid. št.)	Skupna vrednost		Predmet dobavljen ali prevzet		Opomba (sklepi iz uprave)
			d	p	od koga	kdoj	
		Prenos . . .					
1	1 kos	Bočna brigada			Bivšega gasilskega društva	1946 7.11	
2	4 m	Bojalna cev			--	--	
3	117 m	Plinene cevi "D"			--	--	na spop 30 m
4	2 kos	Ročniki			--	--	
5	9 kos	Čelade			--	--	?
6	11 --	Sekirice			--	--	
7	2 --	lopatice			--	--	
8	2 --	Šrompi			--	--	
9	3 --	Opasni polerabni			--	--	
10	2 --	Črki			--	--	
11	1 --	Sekire					1946
12	20 m	Bojalna cev					1953
13	40 --	Plinice Boni nose "G"			Gasilski servis Gubinska	1953	
		Odnos . . .					

Iz inventarne knjige je razviden popis opreme in orodja, ki sta preživelata vojno in sta bila na voljo gasilcem za intervencijo. (25)

Gasilsko društvo se je takrat imenovalo Prostovoljna gasilska četa Medvedje Brdo, ki je spadala v Okrajno Poveljstvo narodne zaščite Idrija - Cerčno. Pod gasilski okoliš društva so spadale sosednje vasi in zaselki: Zavratac, Potok, Dole, Gore, Jelični Vrh in seveda Medvedje Brdo.

V Okrajno poveljstvo narodne zaščite Idrija - Cerčno so spadale poleg prostovoljne čete Medvedje Brdo še prostovoljna gasilska četa iz Idrije, Spodnje Idrije, Cerknega, Pluženj, Ledin, Godoviča, Črnega Vrha in četa pri rudniku živega srebra v Idriji.

Društvo je pričelo s ponovnim delovanjem takoj po koncu vojne in je jeseni 1945 imelo okrog 50 članov. Svoj prvi redni občni zbor po vojni pa je društvo imelo relativno pozno, šele 8. decembra 1946, v ljudski šoli v Zavratacu na pobudo članov Franca Rupnika, Karla Brenčiča, Stanislava Nagodeta, Leopolda Mlinarja in Adolfa Bogataja. Zakaj je bilo temu tako, lahko sklepamo kar iz zapisnika tega zbora, saj je v njem zapisano, da je na zboru prišlo do vključitve oziroma združitve gasilske čete Medvedje Brdo in Zavratac. Poprej so verjetno potekale razprave o možnostih nastanka gasilskih čet v krajih, ki so spadali pod gasilsko območje čete Medvedje Brdo. V tistem trenutku je prevladala odločitev za enotno četo, ki se je tudi zaradi drugih objektivnih razlogov v naslednjih letih izkazala prej za coklo kot gonilo razvoja.

Iz zapisnikov občnih zborov in sestankov je razvidna naslednja zasedba organov društva (hišne številke na Medvedjem Brdu, kot so veljale pred krajevno reorganizacijo v petdesetih letih):

- Franc Rupnik, Medvedje Brdo 56 – načelnik,
- Karol Brenčič, Medvedje Brdo 26 – poveljnik,
- Vinko Kavčič, Zavratac 8 – podpoveljnik,
- Adolf Bogataj, Medvedje Brdo 34 – tajnik,
- Leopold Mlinar, Medvedje Brdo 11 – blagajnik,
- Stanislav Nagode, Medvedje Brdo 17 – orodjar.

Ob tem je potrebno omeniti, da so se v letih 1945–1951 člani na pomembnejših funkcijah hitro menjevali, nekaj

zagotovo zaradi duha časa, nekaj pa tudi zaradi nesoglasij med članstvom iz različnih krajev, ki jih je pokrivalo društvo. Vendar občasna nesoglasja niso motila bistva gasilske organizacije, varovanja pred požari. Za uspešno borbo proti rdečemu petelinu so potrebni oprema in orodje ter izobraženi in delovni gasilci.

Prostovoljna gasilska četa Medvedje Brdo sije v septembru leta 1947 zadala naslednji štirimesečni tekmovalni načrt. Pred 24. člani in 24. članicami, kolikor jih je takrat društvo štelo, so bile številne naloge:

1. S skupnim nastopom čete pri udarniškem delu, pri obnovi gasilskega doma oz. pri pripravljanju potrebnega materiala za zidavo novega gasilskega doma in pri obnovi porušenih domov, sporazumno s KLO, bo četa napravila 500 udarniških ur.
2. Četa tekom tega tekmovanja izvede 8 strokovnih predavanj, štiri praktične vaje z orodjem, 4 vaje z eksiciranjem in bo dala 2 člana na strokovni gasilski tečaj.
3. Četa bo imela 6 naročnikov na Gasilski vestnik, več kakor do sedaj, in bo prispevala en članek v gasilsko glasilo.
4. Četa se bo povezala z vsemi masovnimi organizacijami in bo pritegnila k članstvu še 10 članov izpod 18 let obojega spola.
5. Očistila bo orodišče in orodje bo stalno v pripravljenem stanju v slučaju požara, uredila bo točno administracijo v četi.
6. Četa bo imela 4 študijske politične sestanke in 4 strokovne.
7. Četa bo priredila 2 prireditvi, eno kulturno in eno zabavno.
8. V četo bo vpeljan red in disciplina ter bo vsestransko sodelovala pri izvedbi petletnega plana.

Plan je bil vsekakor smelo zastavljen, podobne naloge so si zastavile tudi druge čete na območju Idrije. Da načrt ni bil le tekmovanje na papirju, se lahko podkrepi z dejstvom, da je bil tekmovalni načrt v vednost posredovan tudi takratnemu Ministrstvu za notranje zadeve in Upravi

Narodne Milice v Ljubljani. Koliko pa je bilo od tega tudi uresničeno, nam iz zapisov ni znano, iz obsega zadanih nalog in kratkega roka lahko brez zadržkov sklepamo, da je bilo članstvo zelo aktivno na različnih področjih, ne samo na področju varstva pred požari.

Iz podatkov Okrajnega poveljstva je tudi razvidno, da je bilo članstvo v četi Medvedje Brdo med najštevilčnejšimi, še posebej veliko je bilo v četo včlanjenih članic, medtem ko so imele druge čete članic samo za vzorec, je bila polovica članov čete Medvedje Brdo ženskega spola.

ODSEK ZA NOTRANJE ZADEVE
pri OIO Idrija

Idrija dne 9.nov.1948

Stev.1012/3-48

Predmet: Ustanovitev in delovanje
prostovoljnega gasilskega
društva v Medvedjem
brdu.

R E Š I T E V

Na podlagi prijave Prostovoljnega gasilskega društva v Medvedjem brdu/KLO Trate, katera je vložena v roku, ki ga predpisuje §1.33 zakona o prostovoljnih gasilskih društvih in ker so izpolnjeni pogoji po §1.13,14,15 in 16 zakona o društvih, zborovanjih in drugih javnih shodih, odsek za notranje zadeve pri OIO Idrija

p o t r j u j e

prijavo ustanovitve in dovoli delovanje Prostovoljnemu gasilskemu društvu v Medvedjem brdu /KLO Trate/, katero bo delovalo na področju KLO Trate in KLO Dole na podlagi zakona o prostovoljnih gasilskih društvih in pravilih, ki jih je potrdil tukajšnji odsek.

Rešitev je izdana uradoma, takse prosto.

Smrt fašizmu, svoboda narodu!

OIO Idrija

SEP ODSEKA
Fabjan Anton

O tem se obveščajo:

→ 1/ Prvi podpisnik prijave Prostovoljnega gasilskega društva v Medvedjem brdu tov.Gantar Alojz, iz Dolov št.40
2/ Ministrstvo za notranje zadeve VPRS - Ljubljana.

Prostovoljne
gasilske čete
Medvedje
Brdo ni več,
od sedaj
naprej se
imenuje
Prostovoljno
gasilsko
društvo
Medvedje
Brdo. (26)

Žig prostovoljnega gasilskega društva Medvedje Brdo. (27)

Gasilska vaja na Veharšah leta 1953. (28)

Ker društvo ni imelo svojih prostorov, je aktivnosti in sestanke izvajalo na najrazličnejših mestih, predvsem na Medvedjem Brdu, v Potoku in Zavrattu. Iz teh krajev je prihajalo tudi največ članstva, iz drugih krajev – Dole, Gore, Jelični Vrh – pa je bilo v gasilsko četo včlanjenih le malo članov. Da bi društvo zaživel kot celota in imelo eno novo točko združevanja, so leta 1947 člani sprejeli sklep o graditvi gasilskega doma na Veharšah. Na novega leta dan leta 1948 so izvolili stavbeni odbor v sestavi: Stanislav Nagode, Janez Kogovšek in Matija Jereb. Članstvo se je lotilo dela z velikim zanosom, pridobljeni so bili načrti, krediti in v letih 1948–1950 je bilo vloženi na tisoče prostovoljnih delovnih ur vseh članov, kar pa

ni moglo pregnati temnih senc, ki so se zgrinjale nad gradnjo sedaj že drugega gasilskega doma. Leta 1949 je bil gasilski dom zgrajen do prve faze, vendar je nesoglasje med članstvom iz različnih krajev naraslo do te mere, da je ohromilo gradnjo gasilskega doma, ki je ostal nedograjen. Ni pa bilo samo nesoglasje med članstvom krivo za neuspeh pri gradnji gasilskega doma, odločilno vlogo pri tem, da je projekt gasilskega doma na Veharšah klavrno propadal, je imela reorganizacija krajevnih ljudskih odborov in okrajev leta 1952. Medvedje Brdo je po reorganizaciji spadalo v občino Logatec, ostali kraji, ki so prej spadali pod gasilsko območje društva Medvedje Brdo, pa so ostali v okviru občine Idrija. Tej reorganizaciji se je prilagodila tudi vertikalna organiziranost gasilstva, tako so prej povezani kraji čez noč postali ločeni z novo mejo med upravnimi enotami in tako je navidezno nepomemben ukrep v temeljih spremenil gasilsko organiziranost območja.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

IDRIJA

IZVRŠNI ODBOR

Pover. za lokalno gospodarstvo
Odelek odelek za gradnjo -

Štev. 1378/18

Predmet: Gradbeno

dovoljenje.

Idrija, dne 3. julija 1948.

Okrajni Izvršni ljudski odbor - Poverjeništvu za Lokalno gospodarstvo v Idriji, je na osnovi člena 28/a-3 Zakona o ljudskih odborih izdal naslednjo

o d l o č b o ,

s katero dovoljuje Krajevne LO - Trata, novograditev stavbe za gasilni dom na Veharšah in sicer pod sledečimi pogoji :

- 1) Novogradnja gasilskega doma naj se izvede točno po načrtu
- 2) novogradnja stavbe naj se zgradi 150 m. proč od Okrajne ceste
- 3) stolp naj bo zidan do vrha strehe
- 4) vrata v stolpu morajo biti izdelana iz železne ploščevine
- 5) stolpe nad streho naj bo lesen, kateri v vrhu mora imeti dve opazovalni okni dimenzije 60-60 kakor je označeno v načrtu
- 6) novogradnja gasilskega doma naj se vrši čimveč iz materiala domače proizvodnje
- 7) streha mora biti iz trdega materiala.
- 8) Po dokončani graditvi je dolžan KLO, da predloži Poverjeništvu za Lokalno gospodarstvo v Idriji prošnjo za komisijsko kolavdacijo zgrajenega gasilskega doma. Prošnja mora biti kolektivna v smislu Zakona o taksah.

Proti tej odločbi je dopustna pritožba v roku 8 dni po dostavitvi in sicer na Ministrstvo za Komunalne zadeve LRS. Pritožbo je vložiti pri Poverjeništvu za Lokalno gospodarstvo v Idriji.

Taksa po tar. štev. 22-1 Zakona o taksah v znesku Din. 50.- plačana in razveljavljena na prošnji.

Smrt fašizmu svobodo narodu !

Poverjenik :

Troha Rajko

Tajnik :

Moravec Stanko

Referent :

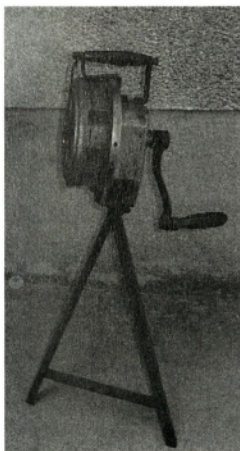
Velikonja Ludvik

Dostavljeno :

1 x KLO - Trata
1 x Gasilski četni - KLO Trata.
1 x arhiv.

Gradbeno dovoljenje za zidavo gasilskega doma na Veharšah, ki pa žal ni bil nikoli predan svojemu namenu. (29)

Večina opreme in orodja, razen ročne brizgalne in njej pripadajočega orodja, je bila med vojno uničena. Po vojni je okrajno poveljstvo Idrija priskrbelo nekaj najnujnejše opreme in orodja, da je bilo društvo zasilno usposobljeno za primer požara. Društvo je dobilo 12 sekiric, dve lopati, dva aka, en kramp, dve platneni torbi za vodo, kar pa je bilo seveda manj od potreb in želj društva. Tako so leta 1949 zapisali, da društvo nujno potrebuje naslednje: 10 opasačev, 10 sekiric, 10 čelad, 40 metrov tlačnih cevi 52 mm, 8 metrov črpalnih cevi 52 mm, 60 metrov vrvi, pet parov spojok 52 mm, pet kilogramov olja za čiščenje črpalke in, pod opombo, še uniforme za celo četo. Kot vemo, se jim te želje še dolgo niso uresničile. Uresničila pa se jim je ena druga, čeprav je tedaj niso zapisali. Leta 1951 je društvo dobilo za takratnih 3100 dinarjev prvo ročno sireno, kar je močno izboljšalo stanje pripravljenosti gasilcev v primeru naravne nesreče. Dobili so tudi delovne obleke, ki so bile, po črnih v avstrijskih časih in rjavih v italijanskih časih, sedaj sivozelene.

*Ročna sirena,
katere glas ni nikomur
po godu, saj prinaša le
uničenje. (30)*

Delo društva je v letih 1949–1951 nekoliko zastalo, prišlo je do osipa članstva iz drugih krajev, ki jih je poprej pokrivalo društvo, kot tudi do osipa domačega članstva, saj je bil to čas, ko so se predvsem mladi krajanji odseljevali v večje kraje s trebihom za kruhom. Znova je trajalo nekaj časa, da si je društvo nabralo novih moči in pričelo z novimi načrti zreti v mnogo uspešnejšo prihodnost, ki je, to danes vemo, bila pred društvom. Članstvo je v teh letih upadlo na okrog 40 članov. Društvo se je v tem času pojavilo z dopolnjenim imenom Prostovoljno gasilsko

društvo Medvedje Brdo – Trate, a z nespremenjenim žigom. Za to tudi ni bilo posebne potrebe, saj se je društvo leta 1953 po končani reorganizaciji prejšnjega leta preimenovalo v Prostovoljno gasilsko društvo Trate. Gasilski okoliš društva se je precej spremenil oziroma dodobra zmanjšal. Izgubil je vse kraje, ki so ostali pod občino Idrija (Gore, Dole, Potok, Jelični Vrh in Zavratac), uradno je začel pokrivati tudi področje Rovtarskih Žibrš, ki ga je sicer neuradno pokrival od konca druge svetovne vojne.

Žig Prostovoljnega gasilskega društva Trate. (31)

Članstvo je zopet začelo naraščati in se je krepko pomladilo. Pristopilo je veliko članov z Medvedjega Brda, medtem ko se krajani Rovtarskih Žibrš niso množično vključevali v društvo.

Tednji delno dograjeni objekt gasilskega doma na Veharšah je zaradi reorganizacije okrajev izgubil še zadnjo možnost za dokončanje. Takrat, ko se je iskalo primerno mesto za gasilski dom, je bil dom na Veharšah dobra zamisel. Bil je približno enako oddaljen od vseh vasi, po reorganizaciji pa se je znašel na robu gasilskega območja ter skoraj 10 kilometrov oddaljen do hiš na drugem koncu Rovtarskih Žibrš. Nova angažiranost članstva in potrebe po prostoru, ki bi poleg gasilske shrambe imel tudi večnamensko dvorano, so pripeljale na občnem zboru leta 1954 do odločitve o graditvi novega (sedanjega) gasilskega doma, vendar sta pretekli še dve leti, da se je gradnja zares začela. Ves ta čas je bila večina opreme in orodja shranjena v ročnem skladišču pod stopnicami pri Marjani Nagode (pri Poženel), drobna oprema pa je bila spravljena tudi po drugih hišah.

Leta 1953 se je novoizvoljeni upravni in nadzorni odbor skupaj z nekaj članicami postavil pred fotografa. (32)

Leta 1955–1964 so bila za društvo v marsičem prelomna. S trdim delom in odločenostjo članov je društvo doseglo uspehe, ki bi jih bilo danes težko ponoviti. Društvo je po številnih prošnjah in utemeljitvah o potrebnosti motorne brizgalne leta 1955 končno dobilo prvo tristolitrsko motorno brizgalno Savica. Zanj so odšteli 316.200 dinarjev, kar je bil velik zalogaj, in na pomoč so morali priskočiti vsi krajanje ter Okrajna gasilska zveza Ljubljana. Samo s članarino bi zbiranje denarja za brizgalno trajalo precej časa, saj je takratna članarina znašala 60 dinarjev na leto. Posebej ni potrebno razlagati, da je bil to za gasilce velik praznik. Žal pa je bila brizgalna, ki je v društvo prišla oktobra 1955, za dobra dva meseca prepozna, saj je 2. avgusta tega leta strela zanela požar pri Mariji Bogataj na Medvedjem Brdu 43. Če bi bila motorna brizgalna takrat gasilcem že na voljo, bi mogoče hiša še danes stala.

Prostovolno gasilske društve

Trate, dne 25. VII. 1955

Trate, p. Revte

Del. št. 4 / 55

Predmet: Prošnja.

Okrajna Gasilska Zveza
Ljubljana okolica

P.G.D. Trate v ljube naproša vaslov, da vzame v obzir naše društvo glede ugoditve / i kem. motorne brizgalne, tipa "S a v i c e" katere so v proračunu za okraj-Ljubljana okolica v letu 1955.

U t o r g i t e v i: Naše P.G.D. Trate bo prihodnje leto slavilo 50 letnice svojega obstoja. Ker pa je bilo okupirane dolga leta od Italijanom ni bilo mogoče z lastno zmožnostjo doseči zadovoljive uspeha, produsa glede nabave motorke.

Če se obratamo na Vas, da nam uresničite naša dolgoletna želje in potreba.

Če imamo samo ročne brizgalne že od ustanovitve, katere je že stara in je potrebna raznega popravila. Ker se mi ok. naš teran nahača bolj v hribovitem kraju in ima vsaka hiša vednjake bi za nas najbolj odgovarjala motorka "Savica" za katero smo tudi mi pripravljani delno prispevati. S tem bi se dvignil v našem društvu tudi večji član dela in uspehov.

Vsa društva v soseski imajo že motorne brizgalne, če jih radi tega naše društvo nemore priti v večje veržne, aktivno soulevanje. Prednosa v raznih sticijah.

Kadi zgoraj navedenega že enkrat iskreno naprošamo vaslov, da nam naše prednosa ugodi, ker u tem tudi naše društvo ne bo izostalo od vidni uspehov na aktivnem operativnem polju.

V upanju in pričakovanju vas iskreno pozdravljamo z našim gasilskim pozdravom

N a p o m o č i

Predsednik:

[Signature]

Zaj. tajnik:

[Signature]

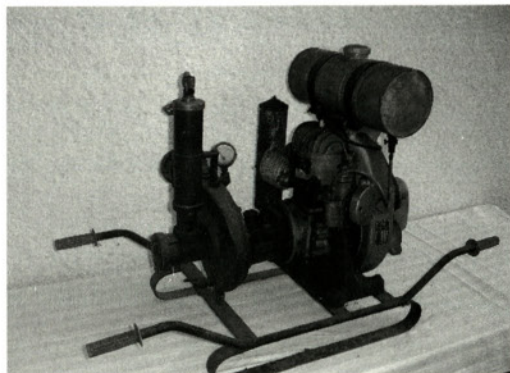
Poveljnik:

[Signature]

Gasilci so morali za svojo nujno potrebno opremo in orodje od nekdat prositi in prositi. (33)

Z opremo, ki so jo takrat gasilci imeli na voljo, se hiše in gospodarskega poslopja ni dalo rešiti. Najbližja voda je bila oddaljena 300 metrov in gasilci so imeli samo približno 100 metrov cevi. Gasilci in gasilke so z vedri, lonci, vrči in še s čim prinašali vodo do ročne brizgalne, vendar je bil trud zaman. Rešili so živali in

nekaj premoženja, večino so pojedli ognjeni zublji. Pri reševanju in gašenju je sodelovalo 30 gasilcev in gasilk domačega društva in 11 gasilcev iz Rovt. Delno uspešna gasilska akcija je samo še utrdila odločenost gasilcev, da nabavijo motorno brizgalno, ki bi, če bi jo seveda imeli, verjetno lahko obvarovala več premoženja.

Dolgo pričakovana in nujno potrebna motorna brizgalna Savica. (34)

Najlepša gasilska slika v vsej dosedanji društveni zgodovini. Članstvo se je v vsem svojem obsegu postavilo na ogled ob prevzemu motorne brizgalne 13. oktobra 1955. (35)

GASILSKI SERVIS - LJUBLJANAUPRAVA IN POSLOVALNICA: PREŠERNOV TRG 3,
TELEFON 21-47. RAČUNOVODSTVO: VESELOVA UL. 9,
TELEFON 20-34TEK. RAČ. PRI NARODNI BANKI ŠT. 606-T-107, LJUBLJANA
60-KB-1-4-562

LJUBLJANA, dne 7. XI. 1955.

Prostovoljno gasilsko društvo
Trata- Rovte
P. Logatec

št.

PREDMET: Opomin

Pri pregledu naših poslovnih knjig smo ugotovili, da so na Vašem kontu
odprti še sledeči računi:

račun št. 2605 od 15.X.55. za din 2.680.-

Plaćilni rok je 8 dni, a banka zahteva plačilo v 20 dneh. Zato Vas
bomo morali tožiti, ako plačilo ne bo dospelo do 14.t.m.Ker sredstva nujno potrebujemo za poravnavo svojih obveznosti in so naš
računi plačljivi v 8 dneh, Vas vljudno prosimo za takojšnje nakazilo navedenega
zneska na naš tekoči račun pri NB št. 606-T-107, sicer bomo morali izročiti
izterjavo gospodarskemu sodišču in obenem zahtevati plačilo stroškov in obresti.

Za Vaše nakazilo se Vam zahvaljujemo in beležimo.

Računovodja: **GASILSKI SERVIS** Ljubljana - Prešernov trg 3 Direktor:

Na računu nikoli ne pozabijo napisati rok plačila, dotacije tega roka nimajo in vedno zamujajo. Društvo je svoje obveznosti vedno izpolnjevalo in tudi to je. Malce z zamudo je bil dolg za opravljene storitve poravnat 28. 1. 1956. (36)

Sedaj je imelo društvo kar dve črpalki in moralo je čimprej najti primeren prostor za hrambo. Prostor so seveda imeli, vendar neprimerne, zato so s polno paro nadaljevali z zastavljenim načrtom izgradnje novega gasilskega doma. O lokaciji novega doma je bilo med člani precej govora, lokacijo sedanjega doma je predvsem odmerilo dejstvo, da društvo ni imelo prevoznega sredstva na motorni pogon. Zato so izbrali tako lokacijo, s katere bi v primeru požara opremo in orodje odpeljali tudi z golo močjo gasilcev. Zemljišče za novi dom je leta 1956 daroval član Jože Cigale (Leskovec) in s tem prihranil mnogo prepotrebne denarja za gradnjo doma. Na občnem zboru leta 1956 je bilo končno sklenjeno, da se prične z deli za izgradnjo gasilskega doma. V zapisnik so zapisali: »Tako se prične kopati pesek za dom, pesek za beton se plača po 350 dinarjev za kubični meter, apno pa po 250 dinarjev. Za kopanje peska so se javili tov. Ivan Mlinar, Franc Pivk, Ivan Ipavec in Ivan Kogovšek. Vsak član bo napravil 2 dni dela pri apnici in to brez plačila.«

Tako so se dela za izgradnjo doma končno tudi v praksi pričela. Gradnja doma je potekala zelo hitro, tako da so prvo opremo in orodje v domu shranili že leta 1957.

Občinski ljudski odbor
L o g a t e c
Številka: 03/7-691/10-56
Datum: 6.10.1956.

ZADEVNA: Prostovoljno gasilsko društvo Trate-
gradbeno dovoljenje.

O D L O Č B A

Prostovoljno gasilsko društvo Trate je z vlago z dne 2.10.1956 zaprosilo za gradbeno dovoljenje za novogradnjo remize in gasilskega doma na zemljišču parc.št. 670 in 671 k.o. Medvedje brdo.

Na podlagi 4.toč.156 čl. Zakona o občinskih ljudskih odborih(Ur.list IRS šte.v.19-88/52),26 čl.Uredbe o gradnji (Ur.list FLRJ šte.v.14-139/52 in 5-58/54) in ob upoštevanju določb priloge I/A-2/III Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov(Ur.list FLRJ šte.v.34/371-55) izdajam po ugotovitvi,da je bil v zadevi izveden ves po zakonu in stvarnih okolnostih potreben pripravljalni in ugotovitveni upravni postopek,naslednjo

o d l o č b o :

Prostovoljnemu gasilskemu društvu Trate se izda gradbeno dovoljenje za gradnjo remize in gasilskega doma na zemljišču parc.štev. 670 in 671 k.o. Medvedje brdo.

Priloženi splošni gradbeni pogoji so sestavni del te odločbe.

O b r a z l o ž i t e v :

Prostovoljno gasilsko društvo TRATE je kot investitor zaprosilo za gradbeno dovoljenje za gradnjo remize in gasilnega doma.Investitor je svoji prošnji priložil vso po zakonu potrebno tehnično dokumentacijo in sicer:

- 1/Odločbo tajništva za urbanizem OLO Ljubljana z dne 9.8.1956 šte.v. 04/15-5271/3,da se sme zemljišče uporabiti za konkretno gradnjo.
 - 2/Odločbo o potrditvi glavnega projekta z dne 17.9.1956 šte.v.04/15-12.226/1.
 - 3/Potrdilo zidarškega mojstra Zupanc Jožeta iz Dol.Logatca iz katerega je razvidno da so gradbena dela oddana v izvršitev pooblaščenemu strokovnjaku.
- Ker je bil torej izveden ves po zakonu in stvarnih okolnostih potreben pripravljalni in ugotovitveni postopek,je bilo treba predlogu ugoditi in izdati zaproseno gradbeno do-voljenje.
Odločba je utemeljena.

Pravni pouk : Proti tej odločbi je dopustna pritožba na tajništvo za urbanizem OLO Ljubljana.Morebitno pritožbo je treba vložiti v 15 dneh po prejemu pri tukajšnjem ObLO,pritožba pa mora biti kolekovana z din. 90.- državne in din. 90. občinske takse.

Državna taksa po tar.štev. 1 in 22 T.Z. v znesku din. 280.- in občinska taksa po tar.štev. 1a in 1ac odloka o občinskih taksah v znesku din. 95.- sta plačani,nalepljeni in unikatno prošnji.

O tem se obvesti:

- 1/ PGD T r a t e z vročilnico
- 2/ Zupanc Jože,zid.mojster Dol.Logatca
- 3/ Sekretar.za urbanizem,stanov.izgr.
- 4/ komunal.zadeve IRS Ljubljana
- 5/ OLO Ljubljana,taj.za urbanizem
- 6/ OLO Ljubljana,gradb.inspektorat
- 6/OLO Ljubljana,zavod za statistiko

T a j n i k
občinskega ljudskega odbora
Profenik Jože

7/ arhiv.

Dolgo pričakovano gradbeno dovoljenje za nov gasilski dom. (37)

DARILNA POGODBA

katero sta sklenila darovalec C i g a l e Jože, kmet iz Medvedjega brda Stev. 47 in Prostovolno gasilsko društvo T r a t e kot kupec kakor sledi :

I

Cigale Jože daruje in izroči za sebe in svoje pravne naslednike stavbno zemljišče vl. Stev. k.o. Medvedje brdo v izmeri oca. 00. 8. ha sa vsami previcami in dolžnostmi kakor stoji in leži, ki gornje zemljišče F. G. D. Trate, s tem gornje darovano zemljišče prevzame.

II

Kupec oziroma F. G. D. se zavezuje, da je darovalec prost vseh bremen, ki nastajajo z o. n. na prostovolno delo gasilskega društva in ostale obveznosti in dajatve.

III

Prostovolno gasilsko društvo prevzame stavbno zemljišče takoj po medsebojnem dogovoru kakr je zakoličeno in kakor bo zemljemirac odmiril. In nosil odtega časa dalje tudi davke in druge javna dajatve

IV

Darovalec jamdi kupcu, daje zemljišče prosto vseh bremen kakor je to razvidno iz zemliške knjige in se zavezuje, varovati in odškodovati v tem primiru o. n. varovati kupca vsake škode.

V

Cigale Jože dovoljuje, da se sme pri zemlišču vl. Stev. k.o. Medvedje brdo na prostovolno gasilsko društvo Trate kajiti lastninska pravica iz točke ena iz te pogodbe.

VI

Darovalec in obdarovane F. G. D. se odpovedujeta pod podpisom izpodbijanja in umaknitve te pogodbe brez ocenitve stavbne parcele.

VII

Stroške po darilni pogodbi kakor tudi zemljemirca po odmiri in stroške prepisa in sa prenosa združene stroške nosi kupec F. G. D. Trate.

Medvedje brdo 7. I. 1956

Prodajalec :

Cigale Jože

Kupec F. G. D.

Kupec F. G. D.

Darilna pogodba med Jožetom Cigaletom in PDG Trate za zemljišče, na katerem stoji danes gasilski dom. (38)

Prvo finančno pomoč za gradnjo novega doma v znesku 450.000 dinarjev je društvo prejelo od elektrifikacijskega odbora. Z raznimi prireditvami je v naslednjih letih samo društvo spravilo skupaj skoraj 200.000 dinarjev, 1.100.000 dinarjev sta prispevali občina Logatec in Občinska Gasilska zveza Logatec. Razliko do vrednosti 4,5 milijona dinarjev, kolikor je novozgrajeni dom stal, več kot 2,6 milijona dinarjev, so predstavljali prostovoljni prispevki v lesu in denarju ter prostovoljno delo vseh članov in ostalih krajanov Medvedjega Brda in Rovtarskih Žibrš. Ob tem je potrebno omeniti, da je veliko moralno in materialno

pomoč nudila tudi takratna Kmetijska zadruga Trate, s pomočjo katere se je prebrodila marsikatera težka situacija pri gradnji doma.

Seznam darovalcev lesa za
Gasilski dom Trate - Med. brdo

Šte.	Ime	Število	Količina	Podpis:
1.	Milnar Anton	11, bruto	2	
2.	Lukavski France	---	550	
3.	Kogovšek Janez	---	450	
4.	Blasič Vlasta	---	3	
5.	Okrožnik Janez	---	2	
6.	Pupar France	---	3	
7.	Poljan Janez	---	2	
8.	Burke Marija	---	4	<u>Burke Marija</u>
9.	Milnar Marija	---	4	
10.	Novak France	---	3	
11.	Kopčanik Peter	---	1	
12.	Kovčič Peter	---	050	
13.	Bogataj Lovro	---	3	
14.	Gladič Anton	---	3	
15.	Čučer France	---	5	
16.	Čuk ---	---	0800	
17.	Novak ---	---	150	
18.	Jereb Marija	---	4	Jereb Marija
19.	Šink Rozalja	---	2	Šink Janez
20.	Šušter France	---	1200	
21.	Šušter France	---	6	Šušter France
22.	Kakelj Janez	---	120	
23.	Pravcar ---	---	6	
24.	Čigale Janez	---	5	Čigale stihne
25.	Leskovec Janez	---	3	

Seznam darovalcev lesa za gasilski dom Prostovoljnega gasilskega društva Trate na Medvedjem Brdu. Iz seznama se vidi, da je les darovalo predvsem veliko krajanov Medvedjega Brda, darovali pa so tudi krajanji Rovtarskih Žibrš, Rovt, Zavrata in Godoviča. (39)

Št.	Ime	Ime	Redno	Podpis
26	Yreb Martin	Al. brats	3	
27	Almar Franca	---	350	
28	Kogole Marjan	---	3 m ³	
29	Janter Korbel	---	4 m ³	
30	Kadavnik Klada	Hitose	150 m ³	Kogole Marjan
31	Gigale Marja	---	3 m ³	Kogole Marjan
32	Lagan Jaz	---	3 m ³	Kogole Marjan
33	Jan kuzl Bencija	---	2 m ³	Kogole Marjan
34	Yreb Martin	---	150 m ³	Yreb Martin
35	Gigale Gertanija	---	2 m ³	Lipu Antanij
36	Jazin Matija	---	3 m ³	Lipu Antanij
37	Pervin Jozef	---	2 m ³	Lipu Antanij
38	Pivk Joz	---	150 m ³	Pivk Joz
39	Fruvan	---	350 m ³	Pervin Jozef
40	Jazin Audrey	---	5 m ³	
41	Pistvar Jakob	---	4 m ³	Pistvar Jakob
42	Antonijan Franca	---	800 m ³	
43	Sturke Joz	---	2 m ³	
44	Almar Jazmarij	---	3 m ³	Almar Jazmarij
45	Kogole Janes	---	350 m ³	Kogole Janes
46	Brensiy Kibiter	Al. brats	150 m ³	Jazmarij Jazmarij
47	---	Korbel	3 m ³	Sturke Joz
48	Kogole Marja	Revote	4 m ³	
49	Albrecht O. Jozef	---	150 m ³	Albrecht O. Jozef
50	Pivk Marja	---	2 m ³	Albrecht O. Jozef
1	Lepkovic Franca	Zavrtar	3 m ³	
2	Almar Marja	Al. brats	4 m ³	
3	Gobrovnik Ivan	Godovic	2 m ³	

Kako zelo so se morali gasilci potruditi, da so zgradili dom, nam kaže proračun za leto 1958. Iz njega je razvidno, da so predvideni prihodki precej manjši od sredstev, ki so bila potrebna za delno dograditev doma. Za leto 1958 je bil torej sprejet naslednji proračun:

Odhodki:

1. Za delno dograditev, ki bi omogočala zasilno vselitev, in za osnovanje stolpa, ki je nujno potreben	530 000 din
2. Za opremo in orodje	160 000 din
3. Za ureditev bazenov, ki so potrebni	50 000 din
4. Pisarniški material	7 000 din
5. Potni stroški	5 000 din
6. Nabava voza za prevoz motorke	45 000 din
7. Sanitetni material	8 000 din
Skupaj	805 000 din

Prihodki:

1. 2 zabavni prireditvi	85 000 din
2. Prispevek članov pri delu	55 000 din
3. Prispevek vaščanov s prevozi	15 000 din
4. Prodaja lesa	155 000 din
Skupaj	310 000 din

Kljub veliki razliki med odhodki in prihodki je gasilcem uspelo. Dokončna selitev v nov gasilski dom je bila sprejeta 11. novembra 1958 in od takrat sta bila vsa oprema in orodje shranjena zopet samo na enem mestu. Občni zbor leta 1959 je bil prvi zbor gasilcev v novem domu. Novozgrajeni dom je tako bil sad petletnega požrtvovalnega dela ne samo članov društva, temveč tudi vseh vaščanov. Ta velik dogodek je društvo obeležilo na proslavi ob 55-letnici ustanovitve društva z razvitjem novega prapora. Tokrat prapor ni imel samo enega botra, imel jih je mnogo, saj so zanj z žeblički darovali denar člani društva in krajani. Gasilski dom so dogradili leta 1963, imel je garažo, dvorano, oder in pisarno, manjkalo pa je sta še ponos vsakega gasilskega doma – stolp in sanitarije.

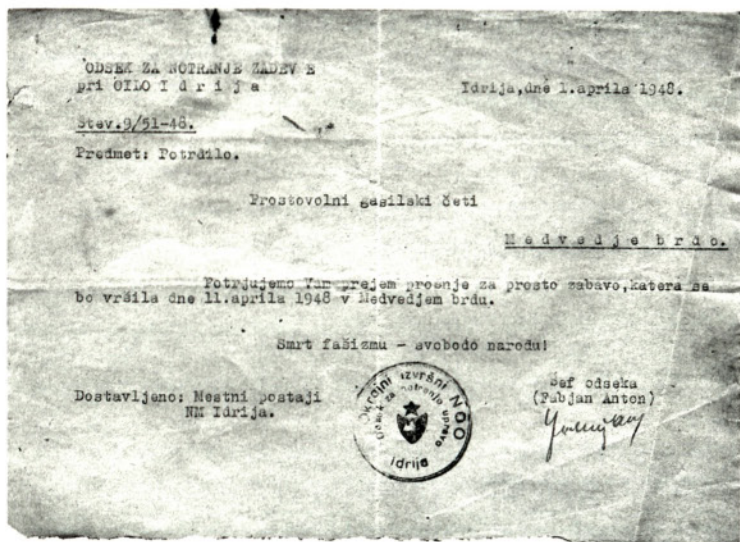
Sedanji prapor društva. (40)

Gasilska društva so imela od nekdaj premalo finančnih virov za vse svoje načrte. Članarina je premajhna (za člane seveda še prevelika), "dotacije," kot se jim še danes popularno reče, s strani okrajnih poveljstev in kasneje gasilskih zvez ter občin ne zadostujejo za vsa društva, ki se financirajo iz teh malh. Pogosto prihaja zaradi nepreglednega dodeljevanja sredstev do nepotrebnih sporov med društvi in člani, kar ni v čast gasilski službi. Tako so se morala društva za svoj obstoj in razvoj znajti, kakor se je katero znalo. Ubirali so najrazličnejše poti in ena najbolj znanih je zagotovo gasilska veselica. Vsako gasilsko društvo, če je kaj dalo na svoj ugled, je od nekdaj pripravljalo svojo veliko vrtno veselico, kjer je bilo za jedačo in pijačo poskrbljeno, obiskovalci so se zavrteli ob zvokih bolj ali manj znanih narodno-zabavnih ansamblov. To je bil dogodek, v katerem so sodelovali vsi člani društva, ne glede na starost in spol, saj se je za vsakogar našlo dovolj dela. Priprave so stekle že mesece poprej, ponavadi so se društva že spomladi obveščala o

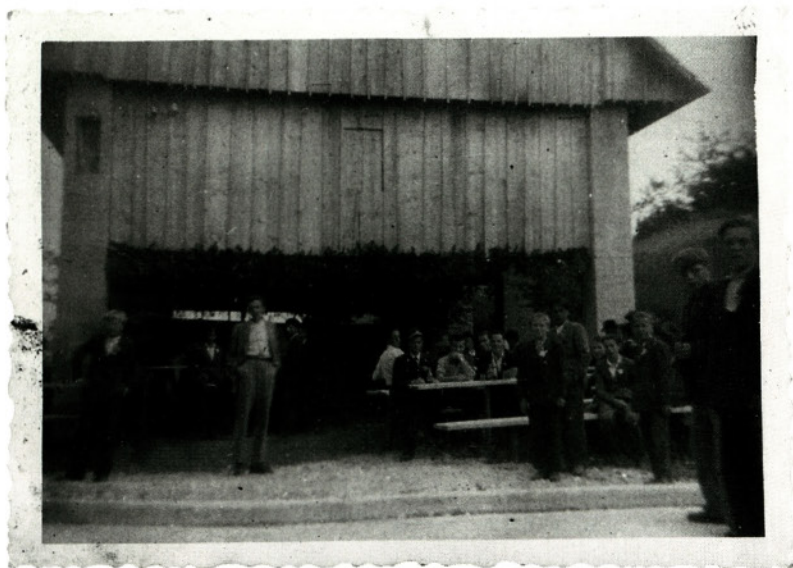
predvidenih datumih svojih veselice, da drug drugemu ne bi hodila v zelje in da bi zaslužek bil čim večji. Mnogokrat je še tako odlične priprave na veselico na veliki dan odplaknil dež ali odpihnil veter. Junija leta 1957 se je celo zgodilo, da je gasilce na veseličnem prostoru na Veharšah pričakalo 60 cm snega. Kadar so bile okoliščine po godu prirediteljem, so si gasilci po koncu z veseljem medli roke. Denar so iz obiskovalcev znali izvleči na najrazličnejše načine, poleg pijače in jedače so pripravili srečelov in najrazličnejše zabavne igre: hoja po mlaju, kjer je na koncu čakala klobasa, plezanje na mlaj, šaljiva pošta ...

Ena najbolj zanimivih iger je bila "šaljivi zapor". To je bila igra, v kateri je bil zapor pravi, vendar vse prej kot šaljivi. Na prostoru veselice je bila lesena kletka, kamor je "milica" zaprla vsakogar, za katerega je bil kdorkoli pripravljen plačati zaporni nalog. Tako so se v zaporu znašli nič hudega sluteči obiskovalci veselice. Zaporu se je novopečeni zapornik lahko izognil tako, da je zase plačal odkupnino. Če pa ni imel denarja, je bil prepuščen pripravljenosti drugih, da so plačali za njegov izpust iz zapora, ali pa je do jutra grel klopi v zaporu. Sliši se prav zabavno, vendar nihče se ni rad znašel v krempljih "milice" in tako brez obsodbe za zapahi. To je prava igra za slovenskega človeka. Koga vse bi dal zapreti? Sitnega soseda, tekmeča za žensko srce, neuslišano ljubezen in še mnoge druge. Ko bi se ta igra še vedno igrala ...

Veselica vsem ni bila po godu, saj ustno izročilo pravi, da je leta 1932 takratni župnik skušal preprečiti veselico na dan pomembnejšega cerkvenega praznika. Naletel je na dokaj preprosto logiko gasilcev, ki jim je bil edini cilj denar. Veselice ne bo, če bo "ofer" namenjen gasilcem in bo večji, kot bi »vrgla« veselica. Ali je veselica bila, ali ne, o tem ustni viri ne poročajo, verjetno pa se ni nihče hotel odpovedati svojemu prihodku.

Prošnja za izdajo dovoljenja za veselico. (41)

Gasilska veselica pri Birtu na Tratah v petdesetih letih. (42)

Gasilske veselice so skozi čas bile zdaj bolj zdaj manj donosne. Mnogo se je spremenilo od povojnih let, tako da se danes društva ne pripravajo za "ta boljše" sobote in nedelje, da bi pripravila svojo veselico. Okus obiskovalcev se je spremenil in zabava na prostem ob zvokih narodno-zabavnih ansamblov ni več tako privlačna kot nekdaj. Okus se ni spremenil samo v prenesenem pomenu, temveč tudi dobesedno. Leta 1956, za petdesetletnico društva, so

medvejski gasilci na veselici prodali celotno vsebino 604-litrskega vinskega soda in le en petdesetlitrski sodček in pol piva. Danes je ravno obratno, saj so gasilci na veselici za osemdesetletni jubilej prodali 1800 steklenic piva in le 130 litrov vina. Ker vemo, da se zgodovina ponavlja, tako gasilci kot tudi vinogradniki upajo, da bodo zopet prišli zlati časi gasilskih veselic.

Gasilci se niso udeleževali samo svojih veselic, z veseljem so odšli še na kakšno drugo. Nekaj izmed njih se je udeležilo tekmovanja koscev in grabljic ob 10. obletnici Kmetijske zadruga na Tratah na Trčkovem griču, julija 1958. Z leve proti desni: Janez Mivšek, Karol Šinkovec, Andrej Lukančič, Jože Cigale, Jože Pivk, Lojze Rupnik, Jože Lukančič, Andrej Trpin in Jože Blažič. (43)

Da ne bi imeli napačnih predstav o članstvu gasilskega društva Medvedje Brdo, ali da ne bi mislili, da jim gre samo za zabavo, je potrebno poudariti, da so se še s posebnim zanosom in trudom posvečali tudi kulturni dejavnosti, predvsem uprizorjanju iger. Posebno zaslugo pri tem je imela takratna učiteljica na Medvedjem Brdu Anuška Turk. Predstave so se takoj po vojni vršile kar po skednjih in pod kozolci, saj primerne dvorane z odrom takrat v vasi ni bilo. Pravi razcvet gledališča je prinesla

izgradnja večnamenske dvorane z odrom. S tem je bila zagotovljena osnovna infrastruktura za delo dramske skupine. Članstvo je sodelovalo pri uprizoritvi številnih iger: Deseti brat, Miklova Zala, Vozel, Razvalina življenja, Glavni dobitek in še mnogih drugih. Dramska skupina je s svojimi predstavami gostovala tudi po sosednjih vaseh, druge skupine pa na Medvedjem Brdu. Novozgrajena večnamenska dvorana z odrom je prosvetnim delavcem vlila nov zagon, tako so za prvo predstavo pripravili "Miklovo Zalo," ki so jo pred nabito polno dvorano prvič uprizorili 29. maja 1960.

Plakat vabi na ogled igre "Deseti brat." (44)

Spomin na igro Kralj na Betajnovi 1. junija 1951. (45)

Pred Šinkovcovo hišo po igri Divji lovec leta 1954. (46)

Utrinek iz igre Deseti brat. (47)

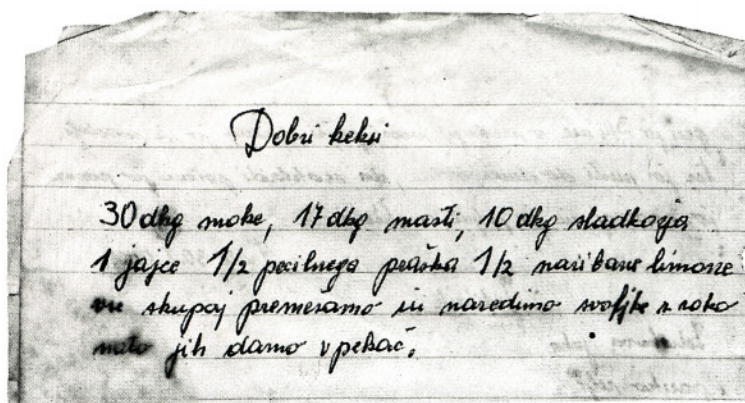
Po odhodu učiteljice Anuške Turk se je v resnici pokazal pomen njenega dela za gledališko dejavnost na Medvedjem Brdu. Bila je prava gonilna sila in gledališka dejavnost članov društva je počasi usihala, vendar zamrla ni nikoli.

Prišli so tudi novi časi, ki gledališču niso bili več tako naklonjeni. Gasilci so skušali za čas, ko ni bilo iger, dvorano

iz gledališča spremeniti v kinodvorano, zato so leta 1967 kupili rabljen televizor in ga namestili na oder v dvorani ter tako skušali iti v korak s časom. To je za tiste čase bila velika zanimivost, vendar društvu ni prinesla posebnega dobička, saj je vzdrževanje kar precej stalo. Zaradi tega so televizor leta 1970 prodali.

Da bi gasilci doma lahko kaj dobrega pojedli, so se gasilke (veliko žena in deklet na sliki je bilo tudi članic društva) udeležile kuharskega tečaja januarja in februarja 1958 na Tratah v Zadružnem domu. (48)

Recept za dobre kekse iz leta 1958. Poskusite, ne bo vam žal. (49)

Obdobje med leti 1955 in 1965 ni bilo zaznamovano samo z velikimi uspehi društva (prva motorna brizgalna, nov gasilski dom in ob koncu še gasilski avto), temveč tudi z lepim številom požarov, ki so uničili precej trdo prigarane premoženja krajanov na Medvedjem Brdu in v Rovtarskih Žibršah. Da ne bi še enkrat omenjali požara leta 1955 pri Kavačk na Medvedjem Brdu, se rajši osredotočimo na leto 1957, ko so se medvejski gasilci udeležili dveh večjih požarov.

Požar na Kukajc. Pri požarih objektov s slamnato streho gasilci ne morejo veliko storiti. (50)

Požar na Kukajc. Vsaj žito je bilo rešeno. (51)

Največjo nesrečo je prinesel požar 2. 8. 1957 na Kukajc v Rovtarskih Žibršah. Ob tem požaru je nastalo naslednje požarno poročilo:

»Dne 7. 8. 1957 ob 14.30 minut je nastal požar pri posestniku Brenčič Antonu iz Žibrš št. 22, in sicer je pogorela do tal hiša.

Vzrok požara se ni dalo ugotoviti, po vsej verjetnosti in po izjavi prvih reševalcev, ki so ogenj opazili, da je ogenj nastal iz stare črne kuhinje. Ko je ogenj nastal, domačih ni bilo doma, temveč so bili po raznih delih.

Na požarišče so prvo prihiteli bližnji člani PGD in pa ostalo prebivalstvo okoliša.

PGD Trate je z opremo in motorko prihitelo na požarišče ob 14.55 uri. Voda se je črpala iz sosedovega vodnjaka, posestnika Jereba Janeza Žibrše št. 23. Cevovod je bil potegnjjen v razdalji 240 metrov.

Prvi ukrepi na požarišču so bili očuvati kozolec z vodo in gasiti goreče poslopje. Udeležba članov PGD Trate – 32 in PGD Rovte – 11 članov z motorno brizgalno. Na pomoč je prihitelo tudi prebivalstvo okoliša, okrog 50 ljudi.

Iz goreče stavbe se je rešila samo živina, in sicer ena krava in ena telica in trije prašiči. Nezgod na požaru ni bilo. Desetina PGD Trate je ostala na požarišču do drugega dneva, to je do 8. 8. 1957 do 4 ure zjutraj.

Vode se je porabilo _____. Bencina je naša motorka uporabila _____ litrov.

Ocenitev škode:

Ker je bila hiša še starejšega tipa in je bila krita s slamo, se je ocenila škoda same stavbe 500.000 din. Zgorela oprema, obleka, gospodinjske potrebščine, gospodarsko orodje in ostalo orodje se je ocenila škoda v vrednosti ca. 290.000 din. Denarja je zgorelo 14.500 din. Sena je zgorelo okrog 4000 kilogramov v vrednosti 44.000 din. Masti in ostala živila v vrednosti 30.000 din. Celotno gospodarsko poslopje je bilo zavarovano v znesku 350.000 din, v to zavarovalnino je bil zajet tudi kozolec.

Opomba: PGD ugotavlja, da ji še vedno primanjkuje potrebna oprema za uspešnejše sodelovanje na požariščih in kot glavno pomanjkanje je, da nima svojega

voza za prevoz potrebne opreme. Sodelujoči člani in ostalo prebivalstvo so požrtvovalno delali na požarišču.«

*Požar na Kukajc.
Žal od hiše ni ostalo veliko.
(52)*

*Požar na Kukajc.
Pomagal je kdor
je mogel. (53)*

V avgustu so se medvejski gasilci odpravili na še eno veliko intervencijo, na požar lakirnice na KLI-ju v Logatcu. Gašenje požara so je udeležilo 9 članov društva z motorno brizgalno. Ob tem je nastala zgodba, s katero se takratni udeleženci radi pohvalijo še danes. Velik požar lakirnice z Medvedjega Brda ni bilo težko opaziti, ogromen steber črnega dima je bilo mogoče videti daleč naokoli. Medvejski gasilci so na pomoč odhiteli s konjsko vprego in na požarišče tako hiteli, da so skoraj prehiteli poklicno gasilsko brigado iz Ljubljane, ki je v Logatec prihitela z gasilskim vozilom. Le prednosti, ki so jo imeli ljubljanski gasilci na prednostni Tržaški cesti, gre zaslugi, da niso konji prehiteli motornega vozila. Furman Šinkovc Karol je komaj zaustavil konje v križišču in prepustil prednost

Ljubljančanom, žal se potem ni mogel udeležiti gašenja, saj je moral masirati utrujena konja. Ostali so gasili, kolikor se je dalo, vendar brez posebnega uspeha. Laka in druge zelo vnetljive tekočine z vsem trudom niso mogli pogasiti in lakirnica je bila popolnoma uničena.

KLI
proizvodi

KOMBINAT LESNO PREDELOVALNE INDUSTRIJE LOGATEC

Telefon: direktor, tajništvo 22, komerciala 1 • Brzjavni: KLI Logatec • Poštni predal 10

Vaša št.:
Naša št.: D/II-0
Predmet:

Logatec, 10.VIII.1957

P.n.

Prostovoljnem gasilskemu društvu

T R A T E

Za izkazano pomoč ob priliki elementarne nesreče ki je prizadela naš kolektiv, se Vam najtoplejše zahvaljujemo.

Posebna zahvala naj velja, vsem članom Vašega društva, ki so z nadčloveškimi napori pomagali reševati družbeno imovino.

Predsednik del.sveta
K L I Logatec
J. Antal

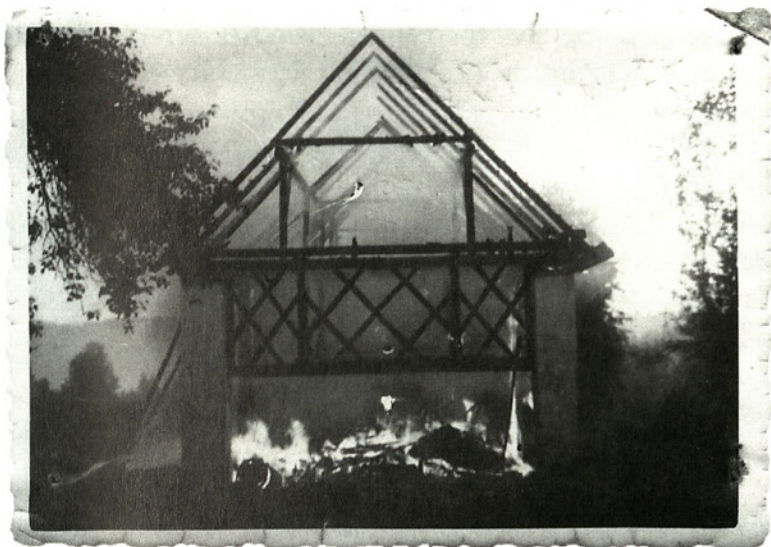

Zahvala PGD Trate za požrtvovalno delo. (54)

Poleti leta 1959 je bil velik požar pri Birtu na Veharšah, Medvedje Brdo 41. Vzrok požara, hleva in kozolca, je bila strela.

27. 6. 1964 je bil požar pri Bretet, pri Marjani Likar, Medvedje Brdo 17, kjer je tudi strela zanetila požar v kozolcu. Domače društvo je na požarišče prihitelo 12 minut po alarmu, na pomoč je priskočilo še 10 članov iz PGD Rovte, 8 članov iz PGD Godovič, 10 članov PGD Vrh nad Rovtami in trije člani PGD Žiri - Dobračeva. Gasilci kljub trudu niso veliko rešili, saj je bilo v vodnjaku samo

12 cm vode. Rešili so nekaj orodja in desk, ostalo je pogoltnil ogenj.

Gasilci so bili pri takih požarih brez moči. Največ, kar so lahko storili, so reševali imetje in varovali sosednje stavbe. Goreči kozolec pri Bretet. (55)

Vse gasilske vaje v Potoku se pričnejo na mostu, kjer je odvzem vode. (56)

Takole bi se gasilo, če bi zares gorelo. Vaja v Potoku. (57)

Da bi se lahko gasilci zoperstavljali najrazličnejšim požarom in upravljali vse zahtevnejše gasilsko orodje ter uporabljali zaščitno opremo, so se morali tudi izobraževati. Osnovni vir znanja je bil Gasilski vestnik,

katerega naročnik, vse od začetka izhajanja po drugi svetovni vojni, je bilo društvo in še nekateri člani. Vendar to ni bilo več dovolj. Gasilska tehnika in taktika sta tako napredovali, da se ju iz strokovne literature ni bilo mogoče dobro naučiti. Potrebno znanje so začeli pridobivati na tečajih. Društvo je leta 1956 na podčastniški tečaj v Medvodah poslalo svojega poveljnika.

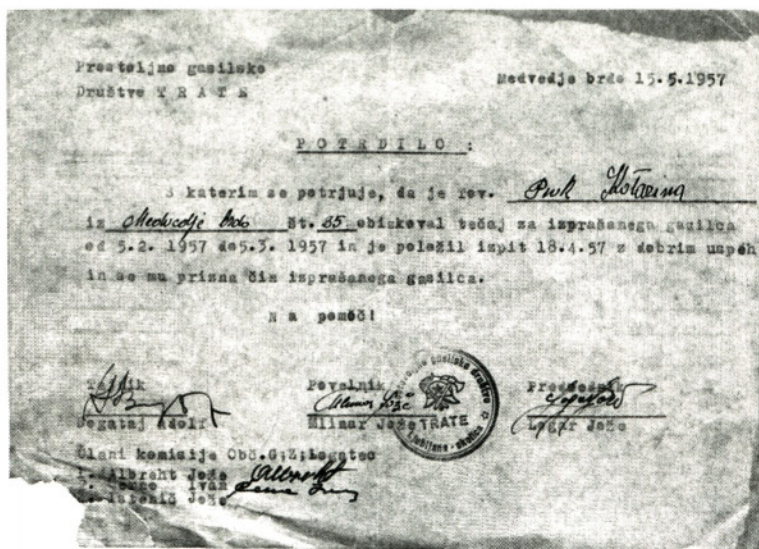

Dolgoletni poveljnik društva Jože Mlinar (spodaj) v gasilski šoli v Medvodah 25. februarja 1956. (58)

To je bila odlična naložba društva v nadaljnje izobraževanje članov. Ni bilo potrebno čakati celo leto in organiziran je bil prvi tečaj za izprašanega gasilca v društvu in tudi v takratni Občinski gasilski zvezi Logatec. Tečaj se je pričel 19. februarja in končal 9. aprila leta 1957 z zaključnimi izpiti. Znanje članov so preverili izpraševalci iz Občinske zveze, ki so ugotovili, da za čin izprašanega gasilca izpolnjuje pogoje 14 članov in 4 članice društva.

Udeleženci tečaja za izprašane gasilce na Veharšah pred Birtovo hišo. (59)

Potrdilo o opravljenem izpitu za članico Katarino Pivk. (60)

Poleg omenjenih osemnajstih izprašanih gasilcev so tečaj za gasilske strojnike opravili še trije člani. Tako je društvo v enem letu vzgojilo potreben operativni kader, ki je bil sedaj v primeru požara sposoben upravljati z novo motorno brizgalno in uporabljati ostalo opremo in orodje. Organizirano izobraževanje je prineslo nov zagon društva in priključilo se je nekaj novih članov, ki so bili več kot potrebni v času izgradnje novega doma.

Statistični list

Občinska gasilska zveza: Logatec Kategorija: A | B | C
 Prostov. gasil. društvo: Prote Alarm. način: Roč. vstavo
 Prostovolj. ind. gasil. društvo: _____ Tel. št.: _____
 Sedež enote: Prote občina: Logatec okraj: Ljubljana

Stevilčno stanje enote		Rub.	Stanje 31. januarja leta —							
			1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	
Članstvo nad 18 let — operativa	člani	1	20	11	15	15	25	16	15	
	članice	2	10	10	6	6	6			
	mladina — starost od 14 do 18 let	člani	3		3	5	6	6	6	6
		članice	4							
	pionirji — od 7 do 14 let	dečki	5				11	10	10	10
		deklince	6							
	rezervni člani	7								
	zaslужni člani	8	4	4	3	3	3	3	2	
	ostali člani	9	12	12	28	27	21	21	18	
	Skupaj	10	47	47	51	62	55	51	51	
	Socialni sestav	delavci	11	6	8	6	6	8	12	13
		kmetovalci	12	41	36	42	53	44	40	35
		obrtniki	13							
		delov. inteligenca	14		3					
		ostali	15			3	3	3	3	3
Skupaj	16	47	47	51	62	55	51	51		
Stroškovnost	višji častniki	17								
	častniki	z izpitom	18							
		brez izpita	19							
	podčastniki	z izpitom	20	2	2	3	3	1	1	
		brez izpita	21							
	izprašani gasilci	22		11	18	18	18	18	18	
	ostali	23	45	27	30	41	36	36	32	
	Skupaj	24	47	47	51	62	55	51	51	
	od tega	25								
	šoferji	26	1	1	2	3	3	2	2	
strojniki	27	4	10	18	50	28	39	45		
Starost	od 18 do 35 let	28	42	3	3	9	3	3	3	
	od 35 do 50 let	29	4	4	3	3	4	4	3	
	nad 50 let	30								
	Skupaj	30	47	47	51	62	35	42	51	
Osebn. oprava	delovne obleke	letne	31	4	20	14	10	10	10	
		zimsko	32	17	17					
	pasovi	delovni	33				2	2	2	
		svečani	34							
	plašči	dežni	35							
		zimski	36							
	škorjnji	nasnjeni	37							
		gumi — nizki	38							
	škorjnji	gumi — visoki	39							
		tipizirani	40				6	6	6	

Statistični list društva od 1957 do 1963. (61)

Leta 1964 je društvo zopet naredilo velik korak naprej. V aprilu tega leta je od Kmetijske zadruge Logatec kupilo kombi DKW za 272.432 dinarjev. Ocenjena knjigovodska

vrednost vozila je bila trikrat višja, zato je to bila pravzaprav pomoč Kmetijske zadruge Logatec društvu za izboljšanje požarne varnosti. Iz zapisnika Občnega zbora leta 1965 je razvidno, kako so gasilci prišli do sredstev za plačilo kombija.

Dotacije Občinske gasilske zveze Logatec v višini 100.000 dinarjev in lastna sredstva niso bila dovolj. Zato je društvo prosilo za pomoč Okrajni gasilski sklad v Ljubljani, ki je ugodil prošnji za sredstva v višini 150.000 dinarjev. Pri nakupu je gasilce podprl tudi krajevni odbor s sredstvi v višini 120.000 dinarjev. Gasilci so se tudi takrat, kot vedno, ko so potrebovali nova finančna sredstva za razvoj, obrnili na krajane. Organizirali so nabiralno akcijo za les, delno so ga tudi kupili, ga razrezali in prodali.

Ponos vsakega gasilskega društva. Prvo motorno vozilo (levo) je močno povečalo odzivnost in udarno moč društva. Tokrat pozira vozilo DKW poleg novega gasilskega kombija IMW. (62)

Gasilci kombija niso uporabljali samo za gasilske namene, z njim so tudi kaj pripeljali, se sami odpeljali na izlet v Brda ali pa v Bohinj na kravji bal, kot prikazuje slika iz leta 1965. (63)

Ker so uspeli nabrati več denarja, kot je investicija znašala, so preostala sredstva namenili za nakup manjkajoče opreme. Društvo je nabavilo še 100 metrov tlačnih cevi, eno sesalno cev, štiri tipizirane čelade, dva gasilska pasova, eno brentačo in en aparat na vodo. Ker se podarjenemu konju ponavadi ne gleda na zobe, tudi gasilci niso pogledali kombiju v srce. Izkazalo se je, da je motor potreben generalne obnove, prej kot so načrtovali, in ta je stala okrog 200.000 dinarjev. Kljub dodatnim stroškom so bili gasilci prvega vozila zelo veseli. Kasneje so z nekaj sredstvi prilagodili notranjost kombija tako, da je lahko peljal 5 gasilcev in večino tedanjega gasilskega orodja in opreme. Prvi šofer novega gasilskega vozila je postal Jože Cigale, saj je mnogo takratnih članov imelo izpit samo za motor, ker ga za avto niso potrebovali, saj zanj niso imeli denarja.

Od svojih zaslužnih članov se je društvo skušalo vedno dostojno posloviti. Pogreb Jožeta Leskovca 25. marca 1962. (64)

OBDOBJE PLODNIH LET (1966–1985)

Leta 1959 je bil sprejet nov Zakon o gasilskih organizacijah, ki je vpeljal novo imenovanje gasilskih društev. Beseda "prostovoljno" se naj bi v bodoče izpuščala iz imena društev. Ta zakon je leta 1965 verjetno tudi olajšal preimenovanje društva iz Prostovoljnega gasilskega društva Trate v Gasilsko društvo Medvedje Brdo. Pravega razloga za preimenovanje v dokumentih društva ni mogoče zaslediti. Lahko bi bil razlog v tem, da je bilo ime PGD Trate bolj administrativne narave in je imelo za cilj povezovati dva kraja. Žal samo ime ni bilo dovolj za resnično povezovanje obeh krajev tudi v gasilskem društvu, saj je v društvu bilo le malo članov iz Rovtarskih Žibrš. Zakaj društvo ni uspelo pridobiti več članstva iz sosednjega kraja, je težko reči. Glede na to, da sta bila gasilski dom in večina dogajanja na Medvedjem Brdu, si krajanje Rovtarskih Žibrš situacije niso vzeli za svoje. Kljub temu pa so krajanje Rovtarskih Žibrš želeli imeti organizirano gasilsko službo znotraj kraja.

Žig Gasilskega društva Medvedje Brdo. (65)

V šestdesetih letih so se vedno pogosteje pojavljale želje po ustanovitvi samostojne desetine Rovtarske Žibrše v okviru gasilskega društva Medvedje Brdo. V začetku so člani na te pobude gledali z veliko mero nelagodja in so jih zavračali. Kasneje pa so pobudam podali roke in skušali uradno organizirati desetino v Rovtarskih Žibršah. Ta poskus je naletel na več skoraj nepremostljivih ovir. V prvi vrsti je bilo v Rovtarskih Žibršah premalo dovolj zagnanega članstva, ki bi uspelo pridobiti več članstva v svoje vrste. Druga velika težava sta bila oprema in orodje, ki ju še za matično društvo ni bilo dovolj. Na voljo je bila samo ena motorna brizgalna in omejena količina opreme in še te ni bilo mogoče shranjevati v gasilski shrambi. Lahko bi rekli, da je bilo politične volje za ustanovitev samostojne desetine v Rovtarskih Žibršah dovolj, le materialna sredstva za njeno delovanje niso bila zagotovljena v zadostni meri. Nastalo situacijo je društvo reševalo

tako, da je proti koncu šestdesetih let na odmaknjene kmetije v Rovtarskih Žibršah razdelilo nekaj brentač, ki naj bi pomagale pri začetnih požarih, saj oddaljenost gasilskega doma, slabe ceste in omejene sposobnosti gasilskega avtomobila niso omogočale hitre akcije. Ta ukrep je delno umiril pričakovanja po takojšnjem oblikovanju enote v Rovtarskih Žibršah.

Ko je društvo leta 1970 dobilo novo motorno brizgalno, so nastale tudi materialne možnosti in enota v Rovtarskih Žibršah je bila ustanovljena. Dobila je staro motorno brizgalno Savica in nekaj opreme ter orodja. Ker ni bilo gasilske shrambe, je bilo orodje spravljeno pri Janezu Pivku, ki je bil tudi vodja enote. Leta 1973 je enota dobila tudi kolikor toliko primerne prostore v bivši mlekarni nekaj deset metrov od šole. Tja so preselili vso opremo in orodje, žal pa v tem času gasilcem iz Rovtarskih Žibrš ni uspelo v svoje vrste privabiti več novih članov. Tako je enota več let bolj ali manj životarila in iz zapisnikov je mogoče razbrati, da tudi za opremo in orodje ni bilo vedno tako poskrbljeno, kot bi se pričakovalo.

Po obdobju "debelih" krav pridejo tudi časi bolj "vitkih" krav. Zelo uspešno obdobje do leta 1965, ko je bilo v zelo kratkem času v društvu tako v materialnem smislu kot tudi v organizacijskem smislu narejeno zelo veliko, se v prihodnjih letih ni moglo več ponoviti v tako bleščečem obsegu.

Pri stavbi gasilskega doma je bilo potrebno še veliko postoriti. Kot ni cerkve brezzvonika, tudi gasilskega doma ni brez stolpa, na katerem je sirena. Tega gasilski dom še ni imel, zato je bilo leta 1967 sklenjeno, da se zgradita še stolp in sanitarije. Minilo je samo eno leto in stolp je že krasil gasilski dom, leta 1973 se je s stolpa oglasila še električna sirena, ki se jo je k sreči najpogosteje slišalo ob sobotah opoldne, ko se je preverjalo delovanja alarmnih sistemov. Sanitarije so morale nekoliko počakati in so bile dograjene leta 1974. Tako kot vse stvari pri gasilcih je bil tudi stolp napravljen s prostovoljnim delom, prispevki članov in predvsem krajanov, ki so za takratno gasilsko dejavnost odkazali precej lesa, in praksa se vse

do danes ni bistveno spremenila. Spremenilo se je le-to, da so les včasih izdelovali gasilci sami, danes imajo rajši že izdelanega in dostavljenega na kamionsko cesto.

Za gasilce je zelo pomembno ohranjanje tesnih stikov z drugimi gasilskimi društvi. Adolf Bogataj, Stanko Čuk, dolgoletni praproščak in blagajnik društva, in Jože Mlinar na 40-letnici PGD Vrh nad Rovtami 8. avgusta 1971. (66)

V drugi polovici šestdesetih let se je še enkrat pojavila nevšečnost, s katero se je društvo soočalo na prelomu petdesetih let. Prišlo je do precej velikega zmanjšanja članstva, iz več kot 60 v letu 1960 na samo dobrih 30 ob koncu šestdesetih let. Društvo na tak upad ni imelo pravega odgovora in se je t. i. kadrovska suša vlekla v sedemdeseta leta, ko je društvo pričelo mnogo sistematičnejše delati z gasilsko mladino.

Za to obdobje je značilen tudi velik upad prosvetne dejavnosti na Medvedjem Brdu. Odhod učiteljice Anuške Turk iz šole na Medvedjem Brdu je bil za kulturno dejavnost v kraju boleč udarec. Gasilsko društvo je bilo tesno povezano s prosvetno dejavnostjo in so verjetno upad članstva in upad kulturnih dejavnosti v društvu tesno povezani.

Skrčeno število članstva preostalemu članstvu ni zmanjšalo volje do gasilske službe, do boja za razvoj

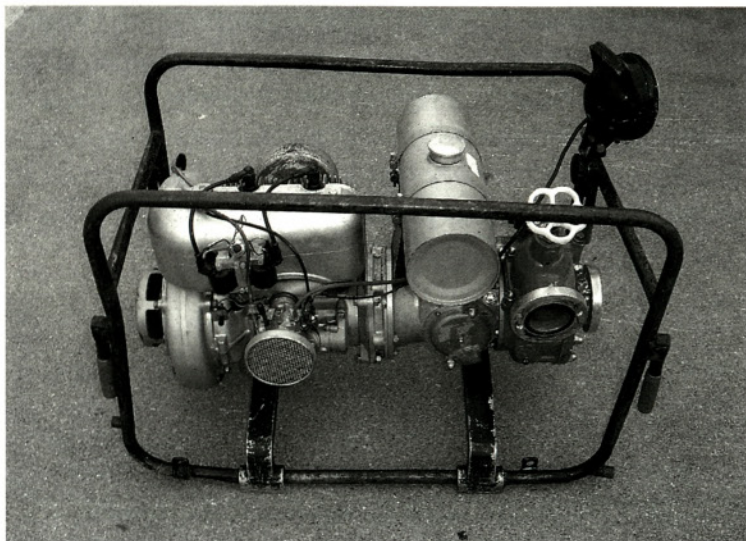
društva tako na materialnem kot tudi na vseh drugih področjih. V tem obdobju so se gasilci udeležili najrazličnejših izobraževanj, predvsem tečajev za izprašanega gasilca in tečajev za strojnika.

Gasilci so bili na svojo 300-litrsko motorno brizgalno Savica zelo ponosni, vendar krajevna skupnost Trate ni imela vodovoda ali sistema rezervoarjev, zato so bili gasilci v primeru požara odvisni od globokih "štirn" oziroma od oddaljenih potokov. Za tako zahteven odvzem vode, kot je velika sesalna globina ali dolgi cevovodi, je bila Savica, z vsem spoštovanjem do nje, žal prešibka.

Zopet so napeli vse sile in zbrali denar za novo 600-litrsko motorno brizgalno Rosebauer. Pri nakupu jim je priskočila na pomoč Občinska gasilska zveza in tudi krajsani, ki so kot vedno za gasilce posekali nekaj smrek. Novo motorno brizgalno so gasilci dobili na uporabo leta 1969, staro pa so, kot je bilo že omenjeno, dali v Rovtarske Žibrše. To je bil zopet velik napredek pri opremljenosti društva, motorna brizgalna je lahko črpala iz večjih globlin in polnila daljši cevovod ter tako zagotavljala večji "delovni" pritisk na ročniku gasilca.

Prevzem nove motorne brizgalne Rosenbauer leta 1969. (67)

Motorna brizgalna Rosenbauer kljub lepemu številu let še vedno služi svojemu namenu, vendar ne več v PGD Medvedje Brdo, ampak v Logaških Žibršah. (68)

Vse, kar je staro, se umika novemu, boljšemu, močnejšemu, hitrejšemu. Gasilko orodje in oprema sta že takšni stvari, kjer vsak dan "pogruntajo" kaj novega in gasilci, če si želijo koraka s časom, to morajo imeti. Nič drugače ni bilo in ni tudi na Medvedjem Brdu. Komaj so gasilci dobili novo motorno brizgalno, so se že začeli ozirati po drugi novi opremi. To je sicer hvalevredno, ampak kaj, ko stane nova oprema vedno več in več. Tako so se gasilci kmalu pričeli ozirati po novem vozilu, saj je stari DKW, roko na srce, sicer bil v voznem stanju, vendar je njegovo vzdrževanje stalo precej težko pridobljenih dinarjev. Za nakup zagrete gasilske glave je hitro shladila visoka cena in nakup je bil znova odložen. Ker se je bližal visoki jubilej društva, ki se ga najboljše praznuje z novo gasilsko opremo, so gasilci leta 1974 sklenili, da bodo strnili vrste in do sedemdesete obletnice ustanovitve društva kupili novo tipizirano gasilski vozilo. Kot vedno, ko so bili medvejski gasilci odločni, da neko stvar storijo, jim je to uspelo. Tudi tokrat je bilo tako. Bilo je nekaj lastnih sredstev, mnogo več pa sredstev Občinske gasilske zveze ter krajanov in novo vozilo je zapeljalo v garažo ob 70. obletnici društva. Sprva je moralo prostor v garaži deliti še s starim vozilom, vendar je bilo le-to kmalu prodano.

Vozilo je bilo v mnogočem boljše od predhodnega vozila. V njem je bilo več prostora za orodje in opremo, ki sta bila tudi uporabnejše razporejena po vozilu. Za moštvo v kombiju ni bilo preveč prostora. V primeru intervencije je bilo "uradno" v vozilu prostora le za šest gasilcev, če so se peljali na parado, so pustili motorno brizgalno doma in takoj se je našlo mesta še za dva gasilca.

Proslava ob 70. jubileju društva je bila odlično pripravljena, žal pa jo je zagodlo vreme. (69)

Ob prevzemu z venci okrašeno novo gasilsko vozilo IMV. (70)

V poročilu na Občnem zboru leta 1977 so med drugim zapisali naslednje:

»V počastitev 70. obletnice gasilskega društva in krajevnega praznika je bila 25. 7. 1976 organizirana vrtna veselica z gasilsko parado in koncertom pihalnega orkestra. S skupnimi napori članov in ostalih občanov je izredno lepo zastavljeno prireditev pokvarilo slabo vreme. Kljub temu je pod pokroviteljstvom Gradnika iz Logatca proslava uspela, saj se je z domačimi gasilskimi in ostalimi krajevnimi problemi in uspehi seznanil širši družbeni krog. Pri odkritju spominske plošče padlim so se zbrali sorodniki in znanci, katere je v priložnostnem govoru pozdravil naš rojak polkovnik Rupnik. Po proslavi je bila veselica, ki pa razumljivo ni dala pričakovanih finančnih rezultatov, saj se vreme tudi v večernih urah ni ustalilo. Veselico smo nato ponovili naslednjo nedeljo, toda tudi tokrat nismo imeli sreče z vremenom.«

Poročilo nadaljuje:

»Po nabavi novega avtomobila je Upravni odbor sklenil, da se stari DKW proda, pa vseeno ne za vsako ceno. Ker na oglas v časopisu ni bilo odziva, se je nato prodal za 5500 dinarjev in tako se je sprostil prostor v gasilski garaži za ostalo opremo.«

V naslednji letih je društvo nabavilo precej nove gasilske opreme in orodja za potrebe tako samega društva kot tudi desetine v Rovtarskih Žibršah. V začetku osemdesetih je bila narejena tudi betonska plošča na stavbi gasilskega doma in leta 1983 urejena okolica doma z asfaltiranjem prostora pred gasilskim domom. S tem je bila pridobljena kakovostna površina za izvedbo gasilskih veselic, gasilskih vaj ter preostalih društvenih in drugih aktivnosti.

Še zadnja slika gasilcev pred starim DKW po uspešni dražbi 27. februarja 1976. (71)

Končno je leta 1977 tudi tajnik Rihard Bogataj dobil svoje orodje, ki sicer ni gasilo požarov, je pa bila društvena evidenca bolj urejena. (72)

Medvejski gasilci po uspešno zaključeni vaji. (73)

V sedemdesetih in osemdesetih letih je imelo društvo nekaj večjih požarov. 9. septembra 1969 je pogorel kozolec pri Kovač (Rovtarske Žibrše 14), kjer so pri gašenju sodelovali samo domači gasilci. Leto kasneje, 14. junija 1970, je strela zanelila sosedov kozolec, last Pišljar Jožeta, Rovtarske Žibrše 15, kjer slamnata streha ni dopustila nobenega upanja na uspešno gašenje. Po teh dveh požarih je sledilo mirno obdobje in naslednji požar, 23. september 1980 je zopet zanelila strela. Tokrat je stanovanjsko-gospodarskemu objektu pogorelo ostrešje in povzročilo veliko škode. Požar je gasilo 18 domačih gasilcev, katerim so proti koncu prihiteli na pomoč gasilci iz Dolenjega Logatca in Hotedršice. Ognjeni petelin znova ni dolgo počival, saj je 21. junija 1981 sredi dopoldneva izbruhnil požar v Rovtarskih Žibršah 9. Goreči stanovanjsko-gospodarski objekt so prvi gasili člani desetine v Rovtarskih Žibršah. Kmalu jim je prišlo na pomoč še 20 gasilcev iz Medvedjega Brda in 12 gasilcev iz Rovt. Požar je povzročil veliko škode.

Dan po požaru pri Birt na Planinah. (74)

15 domačih gasilcev je 9. maja 1984 skušalo rešiti tudi kozolec Franca Gantarja iz Medvedjega Brda 30. Uspeli so obvarovati sosednje objekte, a kozolca jim ni uspelo. Leto kasneje je pogorel do tal in z njim seveda veliko kmetijskega orodja. Strela je zopet udarila 1. junija 1985 v Primcov kozolec (Medvedje Brdo 45), vendar je domačim gasilkam

uspelo požar pogasiti, še preden je ta naredil večjo materialno škodo.

Tečajniki pred gasilskim domom po opravljenem izpitu za izprašanega gasilca leta 1982. (75)

S praznovanjem osemdesetletnice obstoja društva se je nekako zaključilo dvajsetletno obdobje, ki ga je zaznamoval konstanten razvoj na področju gasilske tehnike in opreme ter izobraževanja, pa tudi upad članstva, ki je za posledico imel sistematično delo z mladimi in članicami, katerih delo in uspehi so zaznamovali zadnjih dvajset let obstoja društva. V nekaj letih je bilo društvo priča številnim spremembam, ki so društvena jadra napolnila z novim vetrom in ga pognala novim uspehom ter tudi čerem nasproti.

Gasilska mladina

Star pregovor pravi, da na mladih svet stoji, in pri gasilcih ni nič drugače. Lahko imajo gasilci še tako veliko znanja in izkušenj, in če jih ne zmorejo prenesti na mlajše generacije, je bil njihov trud vložen v gasilsko znanje in opremo skorajda zaman. Brez zagnanih mladih članov, ki so z dušo in telesom predani delu v gasilskih vrstah, ni obstoja in dolgoročnega razvoja kateregakoli društva, saj vemo, da le malo članov pristopi v gasilske vrste v odrasli dobi. In marsikatero društvo bi skoraj zamrlo, ker so člani v svojem samozadovoljstvu pozabili vzgojiti svoj naslednji rod. Vendar vzgojiti zvestega in delavnega člana ni tako enostavno. S tem, ko društvo privabi bodoče mlade člane v svoje vrste, se delo pravzaprav šele prične in zahteva veliko mero spretnosti in znanja, saj se vsaka drobna napaka pri delu z mladimi hitro maščuje, popravljanje teh napak pa lahko traja več let in v tem času je lahko generacija mladih gasilcev za vedno izgubljena. Zato morajo imeti mentorji mladine veliko znanja, ne samo gasilskega, ter popolno podporo vodstva društva. Pridobivanje novih članov društva je bilo vedno zahtevno delo in danes je še nekoliko težje kot v preteklosti. Mladi imajo na voljo številne prostočasne dejavnosti in najrazličnejšo elektronsko zabavo, ki jim članstvo v gasilskem društvu ne more konkurirati. Gasilstvo jim lahko ponudi le veliko dela in razdajanje svojega prostega časa za prostovoljno delo z veliko odgovornostjo, ki seveda ni finančno ovrednoteno, in je vse drugo prej kot zabava. Tako so društva postavljena pred veliko težavo, saj brez mladih članov ne morejo uspešno delovati, nimajo pa veliko "korenčkov," s katerimi bi privabila nove člane. S takšnimi težavami se srečujejo tudi medvejski gasilci, mogoče so te nekoliko manjše kot pri društvih v večjih krajih.

Gasilski društvo Medvedje Brdo je vedno imelo tudi gasilske pionirje in mladince, vendar se nekako do srede sedemdesetih let z mladimi ni sistematično delalo. Na enem izmed Občnih zborov v šestdesetih letih je bilo, ko je tekla beseda o delu z mladimi, rečeno nekako takole:

»Mladina ne kaže posebne volje do dela v gasilstvu, mnogo bolj jih zanima brcanje žoge.« Občinski delegat se je s povedanim strinjal in dodal, da to ni nič tragičnega, in sklep zbora je bil, da se za mladino kupi žoga. Ali je v resnici bila kupljena, ali ne, ni znano, je pa to bil prvi preobrat v načinu razmišljanja pri delu z mladimi. Preteči je moralo še nekaj let, društvo se je moralo predvsem soočiti z občutnim padcem števila članstva v šestdesetih in na začetku sedemdesetih let, da se je v resnici kaj spremenilo. Vse do tedaj je bilo članstva dovolj, v društvo so se vključevali predvsem polnoletni člani in tako ni bilo potrebe po posebnem delu z mladimi. Kriza članstva je prisilila društvo v drugačen način pridobivanja članov, novih odraslih članov ni bilo in pozornost se je morala preusmeriti na najmlajše krajanje. Za delo z mladimi pa ni vsakdo, imeti mora veliko znanja in predanosti delu, če želi, da bo njegovo delo obrodilo sadove. Ker posebnega znanja ni bilo, je bilo potrebno še toliko več predanosti delu. Kar nekaj časa ni bilo pravega mentorja, leta 1975 je to delo prevzel Milan Gantar in delo z mladimi je steklo v polnem teku. Društvo je pridobilo lepo število mladih članov, ki so se z vso mladostno vnemo zagreli za gasilsko službo. Bilo je seveda kar nekaj začetnih težav, ki so jih mladi in njihov mentor z veliko mero potrpežljivosti prenesli. Prav gotovo mladim gasilcem ni bilo lahko, ko so se pripravljali na tekmovanje, potem pa na tekmovanju zaradi neprimernih gasilskih oblek niso mogli nastopiti, kot se je zgodilo leta 1979. Za to seveda ni krivo samo vodstvo društva, ki ni kupilo pionirskih oblek, temveč tudi nepotrebno omejevanje s strani Občinske gasilske zveze Logatec. Taka zgodba za mladino prav gotovo ni vzpodbudna, saj je to tako, kot bi lizal sladoled čez steklo.

Gasilska mladina in spremstvo ob praznovanju 100. obletnice PGD Dolenji Logatec leta 1978. (76)

To je bila samo ena manj vesela zgodba, tistih drugih je bilo mnogo več. Mladi so se redno dobivali na gasilskih vajah in se pripravljali na tekmovanja in srečanja gasilke mladine, ki so potekala vsako leto v drugem društvu v OGZ Logatec. Najbolj vneto gasilska mladina čaka na letovanje, ki se ga vsako leto udeležuje podmladek dveh društev v OGZ Logatec.

Na letovanju gasilske mladine je vedno lepo. Pozdrav iz Savudrije. (77)

Udeležiti se letovanja mladih gasilcev je bila in še vedno je tista največja nagrada za delo v gasilskih vrstah, ki jo, čeprav samo na vsake štiri leta, nestrpno čakajo vsi

pionirji in gasilci. V osemdesetih letih je mladina letovala na Debelem rtiču, v devetdesetih v Fučkovcih na Kolpi in v zadnjih letih mladina letuje zopet na morju v Savudriji. Teden dni brez mame in očeta ter spanje v šotorih je za vsakega mladega gasilca doživetje brez primere. Brez domotožja ne gre, so pa to dogodivščine, ki se pogosto najdejo na listi obujenih spominov, ko se srečajo sedaj že člani A in B.

Učiteljica Anica Žakelj v POŠ je dejavnostim društva vedno naklonjena. Ko pridejo gasilci na šolo, se vedno kaj zanimivega počne. (78)

Eno izmed mnogih srečanj gasilske mladine. Leta 1986 je bilo na Medvedjem Brdu. (79)

Načrtno in sistematično delo z mladino se je društvu obilno obrestovalo na najrazličnejših področjih. Novi mladi člani so članstvo znova povečali, obenem je bil osip gasilske mladine na poti do operativnih gasilcev zelo majhen, kar je skupaj prineslo krepko povečanje

članstva, okoli 40 članov v šestdesetih letih in skoraj 100 članov v devetdesetih letih. Članstvo ni napredovalo le v številu, temveč tudi na področju tekmovanj v gasilsko-športnih disciplinah, katerim se je tedaj posvečalo malo pozornosti. Vsa sedanja generacija gasilcev srednjih let se spominja, da so se drugače kot zadnji s tekmovanja medvejski gasilci težko vrnili domov. Ta praksa se je zaradi sistematičnega dela z mladimi krepko spremenila. In zgodilo se je, ker se ne zgodi pogosto, da je bila mlajša generacija zgled in spodbuda starejšim, ki so tekmovanja začeli jemati resno, in praksa zadnjih mest je zaenkrat le oddaljen spomin.

Ženska A-desetina na veslanju med čakanjem na rezultate na državnem tekmovanju v Kočevju leta 2004. (80)

Članice društva

Prostovoljno gasilsko društvo Medvedje Brdo je lahko še posebej ponosno na še en del svojega članstva – na članice. Toliko članic, kot jih ima medvejsko društvo, jih ima le malokatero društvo. In to ne samo v zadnjem obdobju. Že prej je bilo omenjeno, da je bilo takoj po vojni članstvo v društvu izenačeno po spolu, kar ni obstajalo v nobenem drugem društvu takratnega idrijskega okraja. V slednjem jih je bilo le za vzorec. In k sreči ali modrosti vodstva društva članice še vedno predstavljajo občuten del društvenega članstva. Na vprašanje, kako to, da je društvu uspelo privabiti v svoje vrste tolikšno število članic, ni lahkega odgovora. Lahko, da so medvejska dekleta in žene bolj emancipirane od drugih, ali bolj verjetno, da je bilo delovanje društva tako, da je spodbujalo včlanjevanje članic in jim zagotovilo mesto ne samo na veselicah kot natararice in čistilke, temveč enakopravno mesto tudi pri gasilskem izobraževanju in tekmovanju v gasilsko-športnih disciplinah. No, vse z enakopravnostjo le ni tako rožnato, v bodoče bo moralo društvo, če bo želelo v svojih vrstah ohraniti tako številno žensko članstvo, še marsikaj postoriti, predvsem bo potrebno najti mesto za ženske tudi upravljalških in izvršilnih organih društva.

O tem, kako zelo posebne so medvejske gasilke, govori zgodba, ki ni izmišljena. Na intervencijo so odhitele le

gasilke, to seveda še ni vse, tudi intervencijo so same uspešno zaključile in poslopje je bilo rešeno pred ognjem. Ta zgodba samo potrjuje dejstvo, kako resno se je društvo posvečalo članicam in jih ni vodilo v matični knjigi zgolj za število, saj take papirnate članice zagotovo ne bi znale in zmogle pogasiti požara.

Takega prizora ni mogoče posneti vsak dan. Pri Primcu, 1. junija 1985, so gasilke same pogasile požar. (81)

Članice niso bile uspešne samo v pravih akcijah, pogosto so bile deležne zavidevanja tudizaradi njihovih tekmovalnih uspehov. Resda članice posebne konkurence na občinskem nivoju niso imele, a konkurenca na regijskem nivoju tekmovalja ni izostala. Ampak tudi od tam so članice prihajale s pokali. Tekmovalni duh članic se je razvnel v osemdesetih letih, ko je za mentorstvo poprijel Ivan Markič, in od takrat so skupaj z drugimi mentorji in društvenimi sodniki uspeli skoraj vedno pripraviti vsaj eno žensko desetino za tekmovalje. Mnogim drugim društvom to ne uspeva, medvejskemu to uspeva že skoraj trideset let in vsi skupaj upamo, da bo še dolgo tako, saj to ni pomembno samo za domače društvo, temveč je to mnogo širšega pomena. Drugim društvom in članicam teh društev so medvejske gasilke za vzgled in potrditev, da v gasilskih društvih ni mesta samo za gasilce, temveč tudi za gasilke.

Članice na enem izmed mnogih uspešnih tekmovalj. Regijsko tekmovalje v Cerknici 3. oktobra 1993. (82)

NOV VETER V JADRIH RAZVOJA DRUŠTVA (1986–2006)

Generaciji, ki je z velikimi uspehi vodila društvo skoraj celotno povojno obdobje, so nekako pošle moči. V tem času so društvu posvetili ogromno svojega prostega časa in postorili številne stvari za obstoj in razvoj društva. Za tako obsežno opravljeno delo je težko najti prave zahvale, vendar sta odkrita zahvala in zaveza mlajše generacije, da bo nadaljevala njihovo delo, tisti, ki nudita vsakemu prostovoljnemu delavcu največje zadovoljstvo.

Po obdobju umirjenega razvoja društva je prišlo obdobje, ko so se dogodile številne novosti, ki so prinesle hiter razvoj na vseh področjih življenja društva. Te novosti niso prišle same od sebe, ampak so bile zastavljene že poprej, vendar ni bilo pravega "vzdušja," da bi se te zastavljene spremembe tudi v praksi izvedle. V nekaj letih (1984–1988) se je bistveno spremenila vodstvena struktura društva. Člani, ki so do tedaj zasedali posamezna odgovorna mesta, so se umaknili in njihova mesta so zasedli mlajši člani z obilo mladostne energije, ki so le-to prelevili v nove uspehe društva na področju gasilskega orodja in opreme ter predvsem na področju tekmovanja v gasilsko-športnih disciplinah.

Vedno, ko se zamenja vodstvena struktura katerekoli organizacije, se ta rada čimprej s čim izkaže. V tem smislu so gasilci zopet napeli vse sile in pričeli z zbiranjem sredstev za zamenjavo premajhnega in izrabljenega kombija IMW. Trud je naletel na lep odziv med krajanji in društvo je leta 1989 dobilo nov kombi TAM, ki je nekaj časa lahko sledil vedno večjemu obsegu gasilske opreme in orodja.

Vodstvo društva in Zveze je nazdravilo ob krstu novega vozila TAM. V polkrogu si sledijo takratni predsednik društva, vodja desetine v Rovtarskih Žibršah, predsednik Občinske gasilske zveze Logatec, pomočnica krstitelja, krstitelj in poveljnik društva. (83)

Ker se je zbralo več sredstev, kot jih je bilo potrebno za nov gasilski avto, sta bila prenove deležna tudi druga gasilska oprema in orodje. Leta 1991 je bila nabavljena nova 1600-litrska motorna črpalka Ziegler, ki je bila za KS Trate, ki takrat še ni imela zgrajenega javnega vodovodnega omrežja, nujno potrebna gasilska oprema. Z nabavo nove črpalke se je močno povečala požarna varnost v KS, saj stara brizgalna Rosenbauer ni zmogla uspešno premagovati večjih sesalnih globin ter obenem gasilcu ni zagotavljala primerne tlaka vode za gašenje. Motorne črpalke niso pričakovali samo operativni gasilci, temveč tudi takrat že nekaj let uspešno delujoča tekmovalna mladinska desetina, ki se na stari brizgalni ni mogla dovolj uspešno pripravljati na tekmovanja, saj je imela B-sesalne cevi in je bila za mokre vaje prešibka. Nova črpalka z A-sesalnimi cevmi je mladcem vlila nov tekmovalni zagon, in če bi bila kupljena samo zaradi priprav na tekmovanje, bi bila vredna svojega denarja. Društvo se ni zadovoljilo samo s črpalko, ki prečrpa čimveč vode, ampak je sledilo novim trendom v gasilski taktiki, ki je vedno več pozornosti namenjala gašenju s

pomočjo visokega pritiska. Tako je društvo leta 2000 kupilo prosto stoječo visokotlačno črpalko s 350-litrskim rezervoarjem za vodo. Visokotlačna črpalka je dobila mesto v gasilskem kombiju in tako so lahko medvejski gasilci prvič v svoji zgodovini na požarišče peljali, sicer malo, a vendar zadostno količino vode.

Razvoj enega izmed najpomembnejših delov zaščitne opreme gasilca skozi čas. (84)

Novo vodstvo je privabilo številne nove člane, še posebej intenzivno je nadaljevalo delo z mladimi, ki so se društvu priključili v zares velikem številu. Mladi so se izkazali tam, kjer se najlažje, tj. z uspehi na tekmovanjih. Ti uspehi so vzpodbudili tudi ostale starejše člane, ki so vzeli tekmovanja bolj "zares," in celotno članstvo društva je enovito dihala.

Predsednik in poveljnik društva ponosno držita za pokal za najštevilčnejšo udeležbo na občinskem tekmovanju junija 1991. Tekmovanja se je udeležilo 84 članov in članic društva. Tako številčna udeležba na tekmovanju doslej še ni uspela nobenemu društvu v Občinski gasilki zvezi Logatec. (85)

Tudi novo vodstvo, ki je bilo postopoma izvoljeno v devetdesetih letih, je z vso odločnostjo podpiralo čim številčnejše sodelovanje desetih na najrazličnejših tekmovanjih po Sloveniji in ne samo na tekmovanjih, ki jih je organizirala Gasilska zveza Slovenije. Še posebej aktivna je bila članska A-desetina, sestavljena iz članov rojenih v sedemdesetih letih, ki je domala obredla skoraj vsa tekmovanja po Sloveniji. Domov sicer ni prinesla novih pokalov, je pa prinesla veliko novih izkušenj in znanj, ki jih je s pridom izkoristila na občinskih in regijskih tekmovanjih ter se tako udeležila tudi tekmovanj na državnem nivoju (Novo mesto 1998, Moravske Toplice 2002).

Brez skupinskega duha ni uspeha na tekmovanju. (86)

Start tekmovalno najuspešnejše ekipe v društvu. Tekmovanje v Prožinski vasi, kjer pokala žal ni bilo, vendar zaradi tega ni bil nihče žalosten. (87)

Delo te desetine je vzpodbudilo tudi druge desetine. Poleg pionirske in mladinske desetine se je oblikovala tudi članska B-desetina, ter veterani. Pregovorno uspešni ženski desetini se je pridružila še desetina mladink, katere članice so bile predvsem dekleta iz Rovtarskih Žibrš. Skupinski duh in mladostna zagnanost jih je pripeljala tudi na državno tekmovanje (Šempeter v Savinjski dolini 2004). S tem se nadaljuje tradicija pomembne vloge žensk v društvu.

Uspešna bera pokalov na občinskem tekmovanju leta 1997. Vseh pet desetih, ki se je tekmovanja udeležilo, se je domov vrnilo s pokalom. (88)

Brez številnih ur vaj in požrtvovalnega dela mentorjev vseh teh pokalov zagotovo ne bi bilo. V dobrih 15. letih se je nabralo skoraj 20 pokalov. (89)

Gasilska desetina v Rovtarskih Žibršah je bolj ali manj uspešno delovala. Svoje skromno orodje je imela shranjeno, za gasilsko opremo, v neprimernih prostorih bivše mlekarne poleg šole. Desetina vsekakor ni imela primernih pogojev za delovanje tako glede opreme kot tudi prostorov. Ob tem žal tudi ni bilo posameznika, ki

bi bil sposoben zbrati okoli sebe dovolj sovaščanov, ki bi zagnano poprijeli za delo in s tem ohranjali gasilsko desetino v dobri kondiciji. Situacija se je precej spremenila, ko se je v društvo včlanil Miran Kavčič. Z znanjem in zagnanostjo je uspel narediti nov korak pri delovanju gasilcev v Rovratskih Žibršah.

Kjer je pripravljenost, tam uspeh ne more izostati. S skupnimi močmi so krajanj Rovratskih Žibrš v zelo kratkem času postavili popolnoma novo gasilsko shrambo. (90)

Ker so bili prostori za shranjevanje opreme neprimerni, se le-ta kmalu ni več shranjevala v mlekarni, ampak po bližnjih domovih. To iz izkušenj matičnega društva nikakor ni dobro, saj se v primeru požara nikoli natančno ne ve, kaj in kje je shranjeno, zato je bilo nujno potrebno pridobiti ustrezne prostore za hrambo, sicer skromne, gasilske opreme. Najprej je bila želja po obnovi prostorov mlekarne, vendar je ta splavala po vodi, ker lastništvo mlekarne ni bilo dokončno rešeno. Zaradi tega so gasilci sprejeli odločitev za gradnjo nove gasilske shrambe. Ob podpori društva in predvsem krajanov Rovratskih Žibrš je bila leta 1997 v zelo kratkem času zgrajena popolnoma nova gasilska shramba v neposredni bližini šolske zgradbe.

Ker so zidali skromno, je ostalo še nekaj sredstev, s katerimi so kupili avtomobilsko prikolico in nekaj nujno potrebne

opreme in orodja. Ker za avto ni bilo dovolj denarja, je nekaj časa v shrambi prebivala le avtomobilska prikolica z malo opreme. Leta 2003 so se žibrškim gasilcem uresničile želje in dobili so rabljeno Lado Nivo, ki sedaj v shrambi čaka klic na pomoč. Zares veliko je bilo v zadnjih letih storjenega za razvoj gasilstva v Rovtarskih Žibršah, vendar je pot še dolga. Društvo bo vsekakor moralo zagotoviti desetini več in boljše opremo in orodje, na drugi strani čaka žibrške gasilce precej pomembna naloga, saj bodo morali pridobiti dovolj zagnanih sokrajanov, ki bodo videli svetlo prihodnost gasilstva v Rovtarskih Žibršah. Ob tem ni dovolj, da je društvo tem dejanjem samo deklarativno naklonjeno, ampak jih mora tudi aktivno podpreti.

Člani in članice domačega in sosednjih društev (Zavratac, Dole) se vsako leto maja zberejo na florjanovi procesiji. (91)

Mnogokrat se iz ust starejše generacije sliši, da v gasilskem društvu ni več tako, kot je bilo, da mladi ne sledijo več načelom prostovoljnega dela in ne ohranjajo žlahtne gasilske tradicije, tako kot so jo oni nekoč. Ob tem pozabljajo, da so se časi za prostovoljno gasilstvo krepko spremenili. Izgovor, da ljudje nimajo več časa postaja vedno bolj resničen, pred gasilce pa se postavlja vedno nove in zahtevnejše naloge, za katere je potrebno veliko več znanja kot v preteklosti.

V takih okoliščinah je zelo težko privabiti nove mlade člane in jih v zadostni meri motivirati za prostovoljno delo, katerega družbeni sistem ne spoštuje v zadostni meri.

Nekaj veteranov društva leta 2001. Mnogo jih je že bilo in društvo upa, da jih bo še mnogo imelo. (92)

Gasilci so si zadali, da bi najvišji jubilej do sedaj proslavili z novim gasilskim vozilom. Glede na gasilski okoliš gasilci potrebujejo vozilo najboljših karakteristik. Zaželimu mu, da bi bilo vedno pripravljeno in čim manjkrat uporabljeno. (93)

Ko takole z razdalje gledamo na prehojeno pot društva, vidimo, kako veliko dela je bilo opravljenega v preteklosti, prežema nas občutek, kako zelo neodgovorno bi bilo do naših predhodnikov, če bi na njihove žulje dali soli ter prenehali gojiti to žlahtno kulturo medčloveške pomoči, ki jo gasilsko društvo pooseblja. Prihodnost ni rožnata, zato zaželimo gasilcem PGD Medvedje Brdo, da bi se jim uresničili vsi zastavljeni cilji in skrite želje ter jih pozdravljamo z gasilskim pozdravom NA POMOČ!

VODSTVO PGD MEDVEDJE BRDO

Ker društvo nima nobene pisne dokumentacije za obdobje pred drugo svetovno vojno in tudi ustni viri počasi usihajo, se ne more z gotovostjo trditi, kdo in katere vodstvene funkcije društva je zasedal od ustanovitve do obdobja po drugi svetovni vojni.

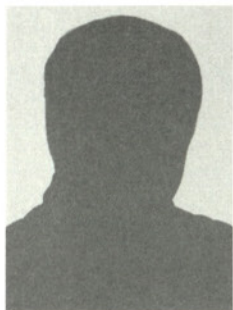
Zagotovo so društvo od ustanovitve in do trenutka, ko je italijanska oblast organizirala požarno obrambo po svojih načelih, vodili ustanovni člani društva:

- Franc Gantar (Birt na Tratah),
- Franc Brenčič (Šinkovc),
- Anton Cigale (Kašperevc),
- Tomaž Rupnik (Mežnar),
- Jože Leskovec (Leskovc),
- Jakob Mlinar (Gojner),
- Franc Pivk (Borovničar) in še kdo, ki evidencam in ustnim virom ni znan.

Od sredine tridesetih let in do pričetka vojne je gasilsko službo na Medvedjem Brdu vodil Franc Brenčič, ml. (Šinkovcov).

Po vojni se je vodstvo društva v skladu s takratnimi družbenimi normami in z dejstvom, da je društvo pokrivalo številne vasi in zaselke, pogosto menjavalo. Iz zapisnikov takoj po vojni je mogoče razbrati, da so se člani na funkcijah lahko tudi zelo hitro menjavali, ključnega pomena sta bila zlasti družbeno-politični zanos in velik interes za gasilsko službo. Po petdesetem letu se je evforija spreminjanja sestave Upravnega odbora nekoliko umirila. Vseeno je bilo potrebno Upravni odbor na Občnem zboru vsako leto znova potrjevati, kar je pogosto pripeljalo do spreminjanja sestave le-tega. Šele od sedemdesetih let se je sestava Upravnega in Nadzornega odbora spreminjala približno na štiri leta.

Predsedniki PGD Medvedje Brdo

1906–1945

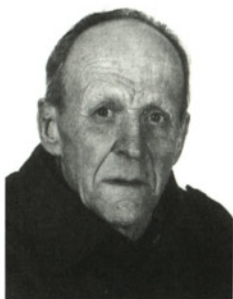
Franc Rupnik
1946–1950

Stanislav Nagode
1951–1953

Jože Logar
1954–1959
1966–1968

Ivan Mlinar
1960–1961

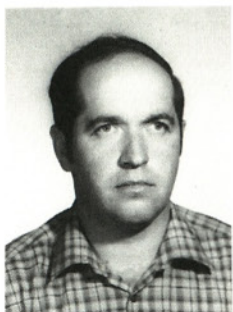
Jože Cigale
1962–1965
1981–1984

Adolf Bogataj
1969–1972

Ivan Gladek
1973–1976
1985–1987

Franc Sovan
1977–1980

Vojko Panič
1988–1992

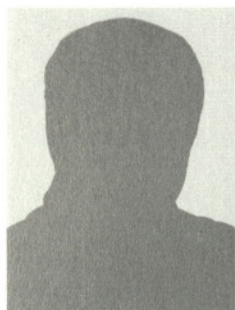

Samo Čuk
1993–2003

Jože Gladek
2004–

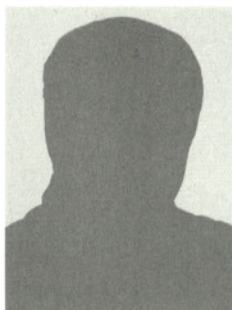
Poveljniki PGD Medvedje Brdo

1906–1945

Karol Brenčič
1946–1949

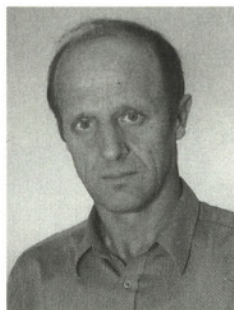
1950–1952

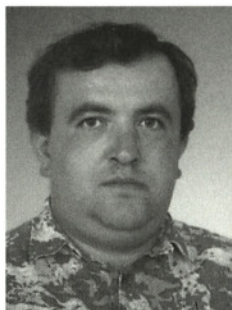
Karol Šinkovec
1953–1954

Jože Mlinar
1955–1983

Milan Gantar
1984–1992

Bojan Rupnik
1993–1998

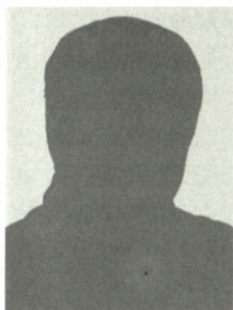

Andrej Mlinar
1999–2003

Marko Vehar
2004–

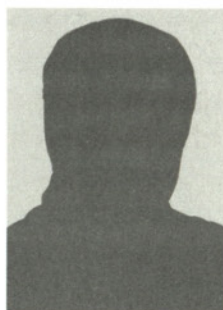
Tajniki PGD Medvedje Brdo

1906–1945

Adolf Bogataj
1946–1947
1954–1962
1967–1968

Alojz Gantar
1949–1950

Karol Brenčič
1951–1953

Franc Jereb
1963–1964

Jože Logar
1965

Karol Žejn
1966

Rihard Bogataj
1969–1983

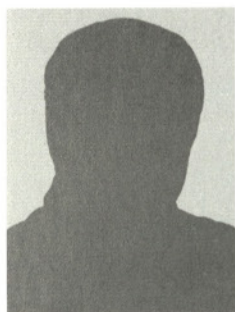

Jože Mlinar
1984–1992

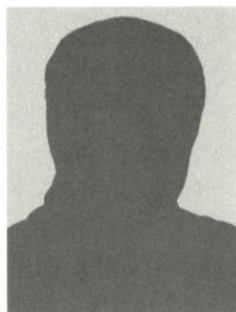

Franc Mlinar
1993–

Blagajniki PGD Medvedje Brdo

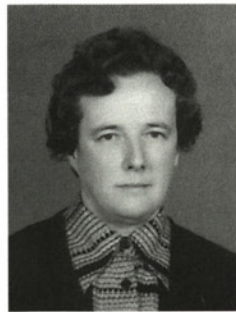
1906–1947

Vinko Kavčič
1948

Stanislav Nagode
1950

Marjanca Nagode
1951

Jože Mlinar
1952

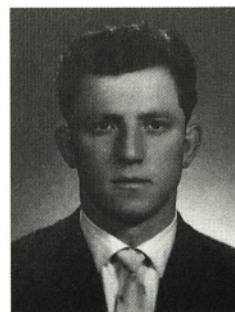
Franc Mlinar
1953

Karol Šinkovec
1954–1956

Ivan Gladek
1957–1965

Stanislav Čuk
1966–1988

Marjan Gladek
1988–1996

Jože Gladek
1997–2003

Katarina Jereb
2004–

SEZNAM SLIK

1. V lasti Turističnega društva Medvedje Brdo in Rovtarske Žibrše
2. V lasti Turističnega društva Medvedje Brdo in Rovtarske Žibrše
3. V lasti Turističnega društva Medvedje Brdo in Rovtarske Žibrše
4. Foto: Franc Mlinar
5. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 45
6. V lasti družine Rupnik, Dole 20
7. V lasti Turističnega društva Medvedje Brdo in Rovtarske Žibrše
8. V lasti družine Rupnik, Dole 20
9. V lasti družine Rupnik, Dole 20
10. Foto: Franc Mlinar
11. V lasti družine Rupnik, Dole 20
12. Iz knjige: Šolski zvonec glasno kliče, Anica Žakelj
13. Zemljevid: Logatec-Vrhnika (Geodetski zavod Slovenije)
14. Iz brošure ob 100. obletnici PGD Rovte
15. V lasti družine Brenčič, Medvedje Brdo 10
16. V lasti družine Žerjal, Medvedje Brdo 6/a
17. V lasti družine Žakelj, Medvedje Brdo 12
18. V lasti PGD Medvedje Brdo
19. V lasti družine Rupnik, Dole 20
20. V lasti družine Rupnik, Dole 20
21. Foto: Franc Mlinar
22. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 17
23. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 17
24. V lasti družine Brenčič, Medvedje Brdo 10
25. Arhiv PGD Medvedje Brdo
26. Arhiv PGD Medvedje Brdo
27. Arhiv PGD Medvedje Brdo
28. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 36
29. Arhiv PGD Medvedje Brdo
30. Foto: Franc Mlinar
31. Arhiv PGD Medvedje Brdo
32. Arhiv PGD Medvedje Brdo
33. Arhiv PGD Medvedje Brdo
34. Foto: Franc Mlinar
35. Arhiv PGD Medvedje Brdo
36. Arhiv PGD Medvedje Brdo
37. Arhiv PGD Medvedje Brdo
38. Arhiv PGD Medvedje Brdo
39. Arhiv PGD Medvedje Brdo
40. Foto: Franc Mlinar
41. Arhiv PGD Medvedje Brdo
42. V lasti družine Cigale, Rovtarske Žibrše 30
43. V lasti družine Cigale, Rovtarske Žibrše 30
44. Arhiv PGD Medvedje Brdo
45. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 45
46. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 45
47. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 45
48. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 36
49. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 36
50. V lasti družine Šinkovec, Klanec 1, Logatec
51. V lasti družine Šinkovec, Klanec 1, Logatec
52. V lasti družine Šinkovec, Klanec 1, Logatec
53. V lasti družine Šinkovec, Klanec 1, Logatec
54. Arhiv PGD Medvedje Brdo

55. Arhiv PGD Medvedje Brdo
56. V lasti družine Cigale, Rovtarske Žibrše 30
57. V lasti družine Cigale, Rovtarske Žibrše 30
58. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 45
59. Arhiv PGD Medvedje Brdo
60. Arhiv PGD Medvedje Brdo
61. Arhiv PGD Medvedje Brdo
62. Arhiv PGD Medvedje Brdo
63. V lasti družine Čuk, Medvedje Brdo 25
64. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 45
65. Arhiv PGD Medvedje Brdo
66. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 45
67. V lasti družine Cigale, Rovtarske Žibrše 30
68. Foto: Franc Mlinar
69. Arhiv PGD Medvedje Brdo
70. Arhiv PGD Medvedje Brdo
71. Arhiv PGD Medvedje Brdo
72. Foto: Franc Mlinar
73. V lasti družine Cigale, Rovtarske Žibrše 30
74. V lasti družine Cigale, Rovtarske Žibrše 30
75. Arhiv PGD Medvedje Brdo
76. Arhiv PGD Medvedje Brdo
77. Foto: Tanja Lazar
78. Arhiv POŠ Rovtarske Žibrše
79. Arhiv PGD Medvedje Brdo
80. Foto: Tanja Lazar
81. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 45
82. V lasti družine Mlinar, Medvedje Brdo 36
83. V lasti družine Kavčič, Rovtarske Žibrše 7
84. Foto: Franc Mlinar
85. Arhiv PGD Medvedje Brdo
86. Foto: Uroš Trček
87. Foto: Uroš Trček
88. Arhiv PGD Medvedje Brdo
89. Foto: Franc Mlinar
90. V lasti družine Kavčič, Rovtarske Žibrše 7
91. V lasti družine Cigale, Rovtarske Žibrše 30
92. Arhiv PGD Medvedje Brdo
93. Foto: Bogdan Vehar

VIRI

Pisni viri

- Arhiv CŠOD Medved, Medvedje Brdo
- Arhiv PGD Medvedje Brdo
- Bogataj, F.: Medvedje Brdo, Logaške novice, 1996.
- Informacijske zbirke Turističnega društva Medvedje Brdo in Rovtarske Žibrše
- Mohar, R.: Kronika PGD Štrekljevec 1935–2005, Štrekljevec, 2005.
- Zbornik ob 100-letnici Gasilskega društva Črni Vrh, Črni Vrh nad Idrijo, 1995
- Žakelj, A.: Šolski zvonec glasno kliče, Rovtarske Žibrše, 1999.

Ustni viri

- Jože Cigale, Rovtarske Žibrše 30
- Milan Gantar, Medvedje Brdo 30
- Miran Kavčič, Rovtarske Žibrše 7
- Janez Kogovšek, Potok 5
- Pavel Kržišnik, Medvedje Brdo 33
- Frančiška Mlinar, Medvedje Brdo 17
- Jože Mlinar, Medvedje Brdo 45
- Karolina Mlinar, Medvedje Brdo 36
- Vojko Panič, Medvedje Brdo 6
- Karol Šinkovec, Klanec 1, Logatec

Kronika Prostovoljnega gasilskega društva Medvedje Brdo 1906–2006

© 2006 mag. Franc Mlinar

Izdal in založil:
PGD Medvedje Brdo

Jezikovni pregled:
Tatjana Vučajnk

Grafična oprema:
Tanja Lazar

Priprava in tisk:
Grafiti studio Maribor

Avgust 2006

Naklada:
500 izvodov

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

614.842(497.4 Medvedje Brdo)"1906/2006"

MLINAR, Franc
Kronika Prostovoljnega gasilskega društva
Medvedje Brdo 1906-2006 / Franc Mlinar.
- Medvedje Brdo : PGD, 2006

1. Prostovoljno gasilsko društvo (Medvedje
Brdo)
COBISS.SI-ID 57275393

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

srečno 1
Novo leto 9
 vam želi
PGD 9
Medvedje Brdo 8

V PRIMERU POŽARA KLIČITE !
 061 / 750 093; 750 180; 750 186

Logatec
 D 61
MLINAR Franc
Kronika
 614.842(497.4 Medvedje Brdo) "1906/2"

 0056907
 COBISS •

KNJARNICA LOGATEC

MARIJA PROSI ZA NRS

Kan. Gregor: Ant. Trečk. Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

ZIVELA NOVOROJENCI